



## **Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia**

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis  
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis  
Eivsdem In tres Tomos distinctis

**Thomas <von Aquin, Heiliger>**

**Venetiis, 1593**

Qvaestio XVI. De his, quæ consequuntur vnionem quantum ad ea, quæ  
conueniunt Christo secundum se.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)







in qua tota ista pars durans usque ad questionem 26. distinguitur satis clare.

¶ Super Questionis sextadecime articulum primum.

**T**ertius clarus est.

¶ In corpore articuli tria sunt. Primo in communi recitatur, in quo conueniunt, & differunt Christiani circa propositum, & dicitur quod conueniunt omnes in affirmatione istius propositionis: differunt autem in ratione affirmandi.

¶ Secundo, referuntur tria genera erroris circa rationem affirmandi illam. Primum est, circa ueritatem predicati, scilicet ly homo, & diuiditur in duos errores. Secundum est, circa ueritatem subiecti, scilicet ly Deus, & continet unum errorem. Tertium est, circa ueritatem propositionis, hoc est circa esse significatum per ly est, copulam uerballem dicte propositionis, & diuiditur in duos errores, computando illos quatuor modos, scilicet dignitatis, auctoritatis, affectionis, uel inhabitationis pro uenico. & reliquum duarum hypostasium pro altero, ita quod uniuersi errores hi, sunt quinque, qui satis clare patent in littera ex prius dictis.

¶ Tertio, respondetur questio unica conclusione, Hec propositio, scilicet, Deus est homo, est uera, & propria supposito incarnationis mysterio cum fide catholica. Probat, Hoc nomen Deus ex modo iux significacionis potest supponere pro persona filij Dei, ergo potest supponere pro supposito humane nature, ergo de Deo potest predicari homo.

Antecedens probatur, quia nomen significans naturam communem in concreto, potest supponere pro quolibet contentorum sub natura communi, ut patet, inductiue in homine, &c. Consequentia autem prima probatur, quia persona filij Dei est uere, & proprie suppositum humane nature. Secunda autem probatur, quia de quolibet supposito alicuius nature, potest uere & proprie predicari nomen significans illam naturam in concreto.

¶ Vbi nota diligentissime, quod in ista propositione, Deus est homo, Deus supponit pro persona humana, quia supponit pro persona filij Dei, quatenus est persona humana. hinc enim littera infert, quod homo uere, & proprie predicatur de Deo, quia nomen

de his, que conueniunt Christo per comparationem ad Deum patrem. Tertio, de his, que conueniunt Christo per comparationem ad nos.

¶ Circa primum duplex consideratio occurrit. Prima quidem de his, que conueniunt Christo, secundum esse & fieri. Secunda de his, que conueniunt Christo secundum rationem unitatis.

**C**IRCA primum quaruntur duodecim.

¶ Primo, Vtrum hæc sit uera, Deus est homo.

¶ Secundo, Vtrum hæc sit uera, Homo est Deus.

¶ Tertio, Vtrum Christus potest dici homo dominicus.

¶ Quarto, Vtrum ea, que conueniunt Filio hominis, possint predicari de filio Dei, & e contrario.

¶ Quinto, Vtrum ea, que conueniunt Filio hominis, possint predicari de diuina natura, & de humana ea, que conueniunt filio Dei.

¶ Sexto, Vtrum hæc sit uera, Filius Dei factus est homo.

¶ Septimo, Vtrum hæc sit uera, Homo factus est Deus.

¶ Octauo, Vtrum hæc sit uera, Christus est creatura.

¶ Nonno, Vtrum hæc sit uera, Iste homo, demōstrato Christo, incepit esse, uel fuerit semper.

¶ Decimo, Vtrum hæc sit uera, Christus, secundum quod homo est creatura.

¶ Undecimo, Vtrum hæc sit uera, Christus, secundum quod homo, est Deus.

¶ Duodecimo, Vtrum hæc sit uera, Christus, secundum quod homo, est hypostasis uel persona.

ARTICVLVS I.

Vtrum hæc sit uera, Deus est homo. **K**

**A**D PRIMUM sic proceditur. Videtur quod hæc sit falsa,

3. d. 7. q. 1. ar. 2. Et uni. art. 4. c. d. n.

quolibet contentorum sub natura communi, ut patet, inductiue in homine, &c. Consequentia autem prima probatur, quia persona filij Dei est uere, & proprie suppositum humane nature. Secunda autem probatur, quia de quolibet supposito alicuius nature, potest uere & proprie predicari nomen significans illam naturam in concreto.

¶ Vbi nota diligentissime, quod in ista propositione, Deus est homo, Deus supponit pro persona humana, quia supponit pro persona filij Dei, quatenus est persona humana. hinc enim littera infert, quod homo uere, & proprie predicatur de Deo, quia nomen

nature humane in contrario uere & proprie predicatur de quo liber ito supposito: oportet enim sublumere, sed Deus pro persona uere, est uere & proprie suppositum nature humane, ergo. Et scito quod ista propositio, Deus est homo, est quasi una indefinita, & ideo ad ueritatem eius sufficit, quod una persona

diuina sit homo, & ad proprietatem ipsius sufficit predicatum esse, equale aut maius subiecto. ( ut Porphyrius dicit ) & se habere ad subiectum quasi per modum informantis, ut euenitur implicita subiecta, que oportet subintelligi in propositionibus indirectis, puta risibile est homo, hoc est, ille qui est risibilis, est homo.

**D**eus est homo. Omnis enim propositio affirmatiua in materia remota est falsa: sed hæc propositio, Deus est homo, est in materia remota: quia forme significata per subiectum & predicatum, sunt maximè distantes. Cum ergo propositio prædicta sit affirmatiua, uidetur quod sit falsa.

¶ 2. Præterea, Magis conueniunt tres persone diuina ad inuicem, quam humana natura & diuina: sed in mysterio Trinitatis una persona non predicatur de alia: non enim dicimus, quod pater est filius, uel e conuerso: ergo uidetur quod nec humana natura possit predicari de Deo, ut dicatur quod Deus est homo.

¶ 3. Præterea, Athanasius dicit, quod sicut anima & corpus unus est homo, ita Deus & homo, unus est Christus: sed hæc est falsa, Anima est corpus. ergo etiam hæc est falsa, Deus est homo.

¶ 4. Præterea, Sicut in prima parte habitū est, quod predicatur de Deo non relatiue, sed absolute, conuenit toti Trinitati & singulis personis: sed hoc nomen homo, non est relatiuum, sed absolute. Si ergo uere predicatur de Deo, sequeretur quod tota Trinitas & qualibet persona sit homo, quod patet esse falsum.

**S**ED CONTRA est, quod dicitur Philip. 2. Qui cum in forma Dei esset, exinaniuit semetipsum, formam serui accipiens, in similitudinem hominum factus, & habitum inuentus ut homo. Et sic ille qui est in forma Dei, est homo: sed ille qui est in forma Dei, est Deus. ergo Deus est homo.

**R**ESPON. Dicendum, quod ista propositio, Deus est homo, ab omnibus Christianis conceditur, non tamen ab omnibus secundum eandem rationem. Quidam enim hanc propositionem concedunt, non secundum propriam acceptionem horum terminorum.

sua hypostasi. Et declaratur, qua ratione, subiungendo, Non ratione forme significata per hoc nomen Deus, quod est subiectum propositionis, sed ratione suppositi, quod est hypostasis humane nature. Et prima quidem duo ab omnibus acceptari uidentur, quoniam sine his incarnationis mysterium saluari nequit, & de his superius multa dicta sunt: sed tria ultima non carent questione, & singula discutenda sunt.

¶ Circa primum igitur horum, scilicet hæc propositio, Deus est homo, est in materia naturali, dubium occurrit: quia omnis propositio in materia naturali est necessaria, alioquin non distingueretur.

¶ Unde sicut ista est uera & propria. Homo est crispus, quia Sortes est crispus: ita ista est uera, & propria, Deus est homo, quia una persona diuina est homo, & habet eum se homo ad uerbum, ut est persona humana tantum formale, ut Auctor docuit in 4. contra Gen. cap. 46. in solutione sextæ objectionis.

¶ In responsione ad primum, collige copias doctrine ibi contentæ. Duo siquidem ad metaphysicam, & tria ad logicam spectantia, ibi docentur. Primum metaphysicum mistum logica est, quod non formatur diuersitas, sed impossibilitas coeundi, est que fundat materiam remotam.

¶ Alterum mistum fidei est, quod supposito diuino neutra natura, diuina scilicet & humana, inest per accidens, sed per se. Primum Logicum supposito incarnationis mysterio est: hæc propositio, Deus est homo, non est in materia remota neque in contingentia, sed naturali. Secundum est, Homo predicatur de Deo, non per accidens, sed per se. Tertium est, quod homo predicatur de Deo, sicut species de Deo, sicut species de



reut contra propositionem in materia contingenti: sed ista non est necessaria (non enim Deus necessario est homo) ergo non est in materia naturali.

¶ Circa secundum, scilicet quod dicta propositio est per se, ex Scoto & Durando in 7. dist. 3. sentent. dubium occurrit. Scotus quidem probat tripliciter hanc propositionem esse veram non per se, sed per accidens, logice loquendo: tu quia predicatum non est de intellectu subiecti: tum quia si sic, praedicaretur de quolibet contento sub subiecto, & sic Spiritus sanctus & Pater esset homo: tu quia in predicationibus per se, subiectum non supponit determinate: quia si indeterminate tantum supponeret, haec esset per se, animal est homo, quia potest verificari pro Petro vel Paulo, sed hoc subiectum Deus, non includit determinate plus Filium, quam Patrem.

¶ Durandus vero inquit: Puto quod magis proprie potest dici vera per accidens, quam per se, quia omnis propositio vera per se, est vera cum reduplicatione termini supra se: homo enim, secundum quod homo, est animal, & est risibilis. In proposito autem Deus, secundum quod Deus, est homo, est falsa: quia non forma significata per subiectum est ratio inherens praedicati ad subiectum, sed sola unitas suppositi, quae etiam in propositionibus per accidens, est tota causa verificationis eorum. Et ideo haec propositio magis est dicenda per accidens, quam per se.

¶ Circa tertium, scilicet homo praedicatur de Deo, sicut species de sua hypostasi, Scotus ubi supra, occurrit dicens, quod quia ista unitas non habet similem, nullum est praedicatum sicut in proposito, sed haec praedicatio ex parte praedicati est species, ex parte vero moti se habendi praedicati respectu subiecti, est sicut accidens quantum praedicabile: quia non est de ratione subiecti, & aduenit temporiter subiecto existenti in actu completo aeternaliter, & per hoc aduenit ita ut possit abesse.

¶ Ad horum evidentiam oportet tria praenotare. Primum est, quod ly Deus, potest, quantum ad praepositiu[m] spectat, dupliciter considerari, primo absolute, secundo, ut contractum, vel determinatum per praedicatum, scilicet esse hominem, potest enim supponere ly Deus, secundum suam naturalem suppositionem pro habente deitatem, absque determinatione huius, vel illius habentis deitatem, sicut homo pro habente humanitatem, & sic consideratur absolute, sicut cum dicitur, Deus charitas est. Potest quoque supponere pro certo supposito diuinae naturae, quoniam talia sunt, quod ad suppositionem subiecta, quae permittunt praedicata, sicut cum in Symbolo dicitur, Deum de Deo, ly Deum supponit pro Filio, & ly Deo pro patre. Et sicut in hac propositione, Deus est homo, accipitur ly Deus absolute, conflat propositionem istam esse veram per accidens, sicut conflat, hanc esse per accidens, animal est homo. Accidit enim logice loquendo (ut nunc loquimur) animal est hominem, ratione alicuius animalis, quod est homo, & similiter accidit Deo esse hominem, ratione alicuius hypostasis diuinae, quae est homo. Si autem accipitur ly Deus, ut substat determinationi praedicati, sic supponit pro persona Filij, quae sola est homo, sicut cum dicitur, quod homo peccando spoliatur genus humanum stola innocentiae, supponit pro uno singulari, scilicet Adam, & sic sumi in hac propositione, clare Auctor affirmat in litera in calce corporis articuli.

Sed quia hoc non sufficit, sciendum est secundo, quod ly Deus, supponendo pro persona Filij, dupliciter potest considerari, vel quod ad formam significatam, quae est deitas, vel quod ad ipsam personam suppositam. Et quia extrema insinuat medium, hic subintelligas, vel quod ad utriusque. Et si quidem in hac propositione sumeretur Deus

supponens pro Filio, quod ad formam significatam, similiter clare conflat, quod propositio esset per accidens, accidit enim deitati ratione hypostasis Verbi esse hominem. Et idem est iudicium, si sumeretur quod ad utrumque. Et propterea in proposito sumitur ly Deus, ut supponit pro persona Filij quod ad hypostasim, & hoc habes etiam clare in

Deus, non supponit verum, & naturalem Deum. Et haec est heresis Plotini, quae supra improbat est. Alij vero concedunt hanc propositionem cum veritate utriusque termini, ponentes Christum & verum Deum esse, & verum hominem, sed tamen veritatem praedicationis non saluant. Dicunt enim quod homo praedicatur de Deo per quandam coniunctionem vel dignitatis, vel auctoritatis, vel etiam affectionis, aut in habitationis. Et sic posuit Nestorius Deum hominem esse, ut per hoc nihil aliud significetur, quam quod Deus est homini coniunctus tali coniunctione, quod homo inhabitetur a Deo, & vniatur ei secundum affectum, & secundum participationem auctoritatis & honoris diuini. Et in similem errorem incidunt quicumque ponunt duas hypostases, vel duo supposita in Christo, quia non est possibile intelligi, quod duorum, quae sunt secundum sup-

ponit pro persona Filij, quod ad hypostasim, secundum quod de facto est, postquam Verbum caro factum est, vere habebimus quod homo praedicatur de sua hypostasi, cum dicitur, Deus est homo. Et hoc esse intantum ab Auctore, euidenter patet, ex eo quod tractatus iste intulatur, de his, quae consequuntur vnione, Supposito ergo incarnationis mysterio, de persona Filij est sermo praesentis aetate, cum dicitur, quod Deus hic supponit pro persona Filij, immo & clare in litera dicitur, quod in dicta propositione, homo praedicatur de Deo ut species de sua hypostasi. Supponit ergo Deus, pro hypostasi humana, si homo praedicatur de Deo, ut species de sua hypostasi, speciei siquidem humanae nulla hypostasis est sua, nisi humana, quae in Christo est ab aeterno diuina. Clarissime autem hoc supponi explicatur in principio corporis sequentis articuli, cum dicitur, supposita veritate utriusque naturae diuinae & humanae, & vnione in persona, & hypostasi, haec est vera & propria, Homo est Deus, sicut & ista, Deus est homo. Hic enim explicatur, quod utraque propositio supponit conditionem de facto inueniam in persona Verbi. His prelibatis ad singula dicendum est.

¶ Ad primum igitur dubium dicitur, quod haec propositio est necessaria, & quamuis Deus absolute non sit necessario homo, Deus tamen pro persona Verbi incarnati est necessario: homo constat enim euidenter, quod persona humana quae libet est necessario homo, Deus autem in hac propositione determinatur ad supponendum pro persona humana. Et propterea ista propositio, & si non quod ad significatum, tamen quod ad suppositum per nomen subiecti, est necessaria.

¶ Ad secundum vero dubium, respondendo ad primum Scoti, dicitur quod ista propositio est per se respectu suppositi, & quod praedicatum est de intellectu subiecti quod ad suppositum per illud quamuis non sit de intellectu eius quod ad formam significatam per idem, est enim homo de intellectu hypostasis humana, ita quod oppositum nequit intelligi.

¶ Ad secundum negatur sequela, loquendo de Deo, quod ad suppositum: illud enim quod per se praedicatur de Deo ratione formae significatae per ly Deus, praedicatur de quolibet contento sub Deo: sed illud quod per se praedicatur de Deo ratione suppositi talis, pro quo supponitur exigente praedicato huiusmodi suppositione, non praedicatur de quolibet contento sub hoc nomine, Deus.

¶ Ad tertium dicitur per eadem distinctionem, quod in predicationibus per se ratione formae significatae per subiectum, subiectum ipsum supponit indeterminate quod ad suppositum & determinate quod ad naturam, sed in predicatione per se ratione certi suppositi, pro quo praedicatum facit supponere subiectum, secus oportet esse,

litera in calce responsionis ad primum.

¶ Verum, quia persona Filij Dei habet hoc singularissimum, quod est persona subsistens in duabus naturis, diuina scilicet & humana, ideo tertio recedendum est, quod hypostasis, pro qua supponit in hac propositione ly Deus, habet conditiones aeternas, & habet conditiones ex tempore, est enim persona diuina ab aeterno, & est persona humana ex tempore. Et si supponeret pro persona Filij, ut est hypostasis diuina praesente, tunc etiam propositio esset per accidens, quoniam filius Dei, non in quantum hypostasis diuinae naturae, sed in quantum hypostasis humanae naturae, hominis praedicationem recipit: sed ponendo, quod supponat pro persona Filij, quod ad hypostasim, secundum quod de facto est, postquam Verbum caro factum est, vere habebimus quod homo praedicatur de sua hypostasi, cum dicitur, Deus est homo. Et hoc esse intantum ab Auctore, euidenter patet, ex eo quod tractatus iste intulatur, de his, quae consequuntur vnione, Supposito ergo incarnationis mysterio, de persona Filij est sermo praesentis aetate, cum dicitur, quod Deus hic supponit pro persona Filij, immo & clare in litera dicitur, quod in dicta propositione, homo praedicatur de Deo ut species de sua hypostasi. Supponit ergo Deus, pro hypostasi humana, si homo praedicatur de Deo, ut species de sua hypostasi, speciei siquidem humanae nulla hypostasis est sua, nisi humana, quae in Christo est ab aeterno diuina. Clarissime autem hoc supponi explicatur in principio corporis sequentis articuli, cum dicitur, supposita veritate utriusque naturae diuinae & humanae, & vnione in persona, & hypostasi, haec est vera & propria, Homo est Deus, sicut & ista, Deus est homo. Hic enim explicatur, quod utraque propositio supponit conditionem de facto inueniam in persona Verbi. His prelibatis ad singula dicendum est.

Q. 2. art. 6.

Q. 5. artic. 2.

In fine Symboli

P. 4. q. 3.



esse, quia necesse est subiectum supponere pro determinato supposito, & sic est in proposito, ut patet ex dictis.

¶ Ad Durandum autem ex eadem distinctione respondetur, dicendo quod illa maior, Omnis propositio per se uera, est uera cum reduplicatione termini subiecti supra se, licet admittatur in propositionibus per se ueris de subiecto ratione forme significare, negatur tamen in propositione per se uera de subiecto ratione certi suppositi tantum.

Et ratio diuersitatis est, quia reduplicatione transiit terminum subiectum in naturam predicari: quod constat teneri formaliter, cum enim dico, homo, in quantum homo, est animal, uel risibilis, perinde est ac si dicerem homo, in quantum est homo est animal, uel &c.

Vbi patet, quod ly homo repetitur, ut predicatum, & propterea denotat humanitatem esse rationem cognitionis predicati cum subiecto. Et ideo ista est falsa, Deus, in quantum Deus, est homo: significat enim deitatem esse rationem necessariam conjunctionis predicari cum subiecto. Nec solum ipsa est falsa, sed etiam ista, Verbum in quantum Verbum, est homo, quia ly in quantum, reduplicatur, sumptum, denotat formam significatam hoc est proprietatem hypostaticam

Verbi constitutam, esse rationem necessariam connexionis predicati cum subiecto. Secus autem dicendum esset, si ly in quantum, teneretur specificatiue, quoniam sic ista est uera, Verbum in quantum Verbum, est homo, quoniam esse hominem conuenit Verbo secundum propriam personalitatem. Sed quia hoc non spectat ad perfectitatem logicam, de qua est sermo, ideo reuertentes ad subiuncta per Durandum dicentem, quod quando sola unitas suppositi est ratio conjunctionis extremorum, propositio est uera per accidens, respondemus quod sola unitas suppositi extrinseci ab altero saltem extremorum verificans propositionem, constituit illam ueram per accidens, sed unitas suppositi intrinseci utrique extremo constituit propositionem directam & formalem, ueram per se de altero extremo, non respectu forme significare, sed respectu suppositi. Sic autem est in proposito, nam in utroque termino, scilicet Deus, & homo, clauditur intrinsecus, quamuis indeterminate, hypostasis Verbi incarnati, utpote uerissime & propriissime persona diuina, & humana. Non sic autem est in propositionibus per accidens puta, Homo est albus, quoniam in istis suppositum per hominem copulatur tantum, & extrinsecus importatur per album, quod puram qualitatem significat. Et hæc iam docuerat Auctor in tertio sentent. distinct. septima, questione prima, articulo primo.

¶ Ad tertium dubium dicitur, quod Scotus uidetur accepisse pro subiecto Deum seu hypostasis Verbi absolute, & ideo non inuenit quale sit hoc predicatum cum sua predicatione. Sed Auctor inuenit talia esse subiecta, quo ad suppositionem, qualia exigunt predicata, supponendo incarnationis mysterium, supponit cum fide catholica, Deum esse quandam hypostasis humanam, & pro illa in hac propositione supponere ly Deus. Et propterea statim inuenit, non solum quod predicatum est species, sed etiam quod predicatur ut species de propria hypostasi. Nec hoc aliquam habet difficultatem, nisi illam quam ex fide supponimus, scilicet, personam Filij esse uere & proprie personam humanam, hæc namque suppositione facta, clare liquet, quod sicut

species predicatur de sua hypostasi, quum dicitur, A, est homo, si ly A, supponit pro certa persona humana, ita in proposito ex quo ly Deus, supponit pro quadam certa persona humana. Et hinc patet, quod ista propositio, Deus est homo, dum ly Deus, supponit pro illa persona humana, quæ est uerbum incarnatum, est per se in primo modo dicendi per se respectu suppositi ut toties dictum est, & non respectu forme significare per ly Deus. Et est prædictio essentialis, & uniuoca ut patet ex determinatione uniuocorum, & Auctor in allegatis locis explanat. Et ut patet ex notioribus, monstrare explicatam doctrinam esse ueram, mutando nomen subiectum, ita quod loco ly Deus, ponatur nomen proprium illius persone, quatenus est persona humana, & dicendo, Iesus est homo, constat enim, quod ly Iesus supponit pro persona filij Dei, ut est hypostasis humana, pro qua dictum est etiam supponere ly Deus, in hac propositione, Deus est homo. Nec est differentia inter has propositiones, Deus est homo, & Iesus est homo, quo ad suppositum, sed quo ad significatum per nomina subiecta. Quo circa sicut ista Iesus est homo, est per se in primo modo, & essentialis, & predicatur speciem de propria persona, ita ista, Deus

est homo, est per se in primo modo dicendi per se respectu suppositi ut toties dictum est, & non respectu forme significare per ly Deus. Et est prædictio essentialis, & uniuoca ut patet ex determinatione uniuocorum, & Auctor in allegatis locis explanat. Et ut patet ex notioribus, monstrare explicatam doctrinam esse ueram, mutando nomen subiectum, ita quod loco ly Deus, ponatur nomen proprium illius persone, quatenus est persona humana, & dicendo, Iesus est homo, constat enim, quod ly Iesus supponit pro persona filij Dei, ut est hypostasis humana, pro qua dictum est etiam supponere ly Deus, in hac propositione, Deus est homo. Nec est differentia inter has propositiones, Deus est homo, & Iesus est homo, quo ad suppositum, sed quo ad significatum per nomina subiecta. Quo circa sicut ista Iesus est homo, est per se in primo modo, & essentialis, & predicatur speciem de propria persona, ita ista, Deus

est homo, est per se in primo modo dicendi per se respectu suppositi ut toties dictum est, & non respectu forme significare per ly Deus. Et est prædictio essentialis, & uniuoca ut patet ex determinatione uniuocorum, & Auctor in allegatis locis explanat. Et ut patet ex notioribus, monstrare explicatam doctrinam esse ueram, mutando nomen subiectum, ita quod loco ly Deus, ponatur nomen proprium illius persone, quatenus est persona humana, & dicendo, Iesus est homo, constat enim, quod ly Iesus supponit pro persona filij Dei, ut est hypostasis humana, pro qua dictum est etiam supponere ly Deus, in hac propositione, Deus est homo. Nec est differentia inter has propositiones, Deus est homo, & Iesus est homo, quo ad suppositum, sed quo ad significatum per nomina subiecta. Quo circa sicut ista Iesus est homo, est per se in primo modo, & essentialis, & predicatur speciem de propria persona, ita ista, Deus

est homo, est per se in primo modo dicendi per se respectu suppositi ut toties dictum est, & non respectu forme significare per ly Deus. Et est prædictio essentialis, & uniuoca ut patet ex determinatione uniuocorum, & Auctor in allegatis locis explanat. Et ut patet ex notioribus, monstrare explicatam doctrinam esse ueram, mutando nomen subiectum, ita quod loco ly Deus, ponatur nomen proprium illius persone, quatenus est persona humana, & dicendo, Iesus est homo, constat enim, quod ly Iesus supponit pro persona filij Dei, ut est hypostasis humana, pro qua dictum est etiam supponere ly Deus, in hac propositione, Deus est homo. Nec est differentia inter has propositiones, Deus est homo, & Iesus est homo, quo ad suppositum, sed quo ad significatum per nomina subiecta. Quo circa sicut ista Iesus est homo, est per se in primo modo, & essentialis, & predicatur speciem de propria persona, ita ista, Deus

est homo, est per se in primo modo dicendi per se respectu suppositi ut toties dictum est, & non respectu forme significare per ly Deus. Et est prædictio essentialis, & uniuoca ut patet ex determinatione uniuocorum, & Auctor in allegatis locis explanat. Et ut patet ex notioribus, monstrare explicatam doctrinam esse ueram, mutando nomen subiectum, ita quod loco ly Deus, ponatur nomen proprium illius persone, quatenus est persona humana, & dicendo, Iesus est homo, constat enim, quod ly Iesus supponit pro persona filij Dei, ut est hypostasis humana, pro qua dictum est etiam supponere ly Deus, in hac propositione, Deus est homo. Nec est differentia inter has propositiones, Deus est homo, & Iesus est homo, quo ad suppositum, sed quo ad significatum per nomina subiecta. Quo circa sicut ista Iesus est homo, est per se in primo modo, & essentialis, & predicatur speciem de propria persona, ita ista, Deus

est homo, est per se in primo modo dicendi per se respectu suppositi ut toties dictum est, & non respectu forme significare per ly Deus. Et est prædictio essentialis, & uniuoca ut patet ex determinatione uniuocorum, & Auctor in allegatis locis explanat. Et ut patet ex notioribus, monstrare explicatam doctrinam esse ueram, mutando nomen subiectum, ita quod loco ly Deus, ponatur nomen proprium illius persone, quatenus est persona humana, & dicendo, Iesus est homo, constat enim, quod ly Iesus supponit pro persona filij Dei, ut est hypostasis humana, pro qua dictum est etiam supponere ly Deus, in hac propositione, Deus est homo. Nec est differentia inter has propositiones, Deus est homo, & Iesus est homo, quo ad suppositum, sed quo ad significatum per nomina subiecta. Quo circa sicut ista Iesus est homo, est per se in primo modo, & essentialis, & predicatur speciem de propria persona, ita ista, Deus

est homo, est per se in primo modo dicendi per se respectu suppositi ut toties dictum est, & non respectu forme significare per ly Deus. Et est prædictio essentialis, & uniuoca ut patet ex determinatione uniuocorum, & Auctor in allegatis locis explanat. Et ut patet ex notioribus, monstrare explicatam doctrinam esse ueram, mutando nomen subiectum, ita quod loco ly Deus, ponatur nomen proprium illius persone, quatenus est persona humana, & dicendo, Iesus est homo, constat enim, quod ly Iesus supponit pro persona filij Dei, ut est hypostasis humana, pro qua dictum est etiam supponere ly Deus, in hac propositione, Deus est homo. Nec est differentia inter has propositiones, Deus est homo, & Iesus est homo, quo ad suppositum, sed quo ad significatum per nomina subiecta. Quo circa sicut ista Iesus est homo, est per se in primo modo, & essentialis, & predicatur speciem de propria persona, ita ista, Deus

est homo, est per se in primo modo dicendi per se respectu suppositi ut toties dictum est, & non respectu forme significare per ly Deus. Et est prædictio essentialis, & uniuoca ut patet ex determinatione uniuocorum, & Auctor in allegatis locis explanat. Et ut patet ex notioribus, monstrare explicatam doctrinam esse ueram, mutando nomen subiectum, ita quod loco ly Deus, ponatur nomen proprium illius persone, quatenus est persona humana, & dicendo, Iesus est homo, constat enim, quod ly Iesus supponit pro persona filij Dei, ut est hypostasis humana, pro qua dictum est etiam supponere ly Deus, in hac propositione, Deus est homo. Nec est differentia inter has propositiones, Deus est homo, & Iesus est homo, quo ad suppositum, sed quo ad significatum per nomina subiecta. Quo circa sicut ista Iesus est homo, est per se in primo modo, & essentialis, & predicatur speciem de propria persona, ita ista, Deus

¶ Ad

q. 2. ar. 6.

D. 6. ar. 1.  
P. p. q. 2. ar. 6.  
4. ar. 3.



Ad hoc dicitur, quod Auctor non dixit, quod unio, ratione cuius est ista predicatio, est relatio aut relatiua, sed dixit, quod relationem importat, hoc est connotatiuam, quia non loquitur res significata, sed res significans, et per hoc dicitur, quod unio naturae humanae ad Deum sit substantialis, quia tamen connotat relationem, ideo nomen predicatum secundum illam, non sequitur regulam ab solutorum ab aeterno.

Alius posset exponi hac responsio, dicendo quod homo predicatur de Deo ratione unionis in persona, quam unio nem constat ex supradictis fundamentis esse substantialem, formaliter relationem: sed predicatio est ratione unionis fundamentalis, quae significatur per unionem formaliter, ut differentia per proprietatem continetur significari. Et quia illa fundamentalis unio, quae fundat praedicationem istam, habet modum relationum, quod ad hoc, quod de no no posita in persona diuina, nullam in illa mutationem ponit nisi relationem relatione non reali, sed rationis, ideo dictum est quod relatio nem importat. Et ideo non sequitur regulam ab solutorum ab aeterno, quae si de no no apponeretur, aut tolleretur a Deo, mutationem in ipso ponerent.

Ad tertium dicendum, quod anima & caro significatur ut in abstracto, sicut diuinitas & humanitas: in concreto uero dicitur animatum & carneum, siue corporeum, sicut & ex alia parte Deus & homo. Unde utrobique abstractum non predicatur de abstracto, sed solum concretum de concreto.

Ad quartum dicendum, quod hoc nomen homo, predicatur de Deo ratione unionis in persona, quae quidem unio relationem importat. Et ideo non sequitur regulam ab solutorum ab aeterno, quae si de no no apponeretur, aut tolleretur a Deo, mutationem in ipso ponerent.

Super Quaestione sextadecima articulum secundum.

Itulius clarus est.

In corpore articuli unica est conclusio responsiva quaesita. Haec est uera, & propria, Homo est Deus, supposito incarnationis mysterio. Probatur, Deus predicatur uere, & proprie de persona filij Dei ergo predicatur uere, & proprie de homine. Probatur consequentia, quia homo potest supponere pro persona filij Dei. Probatur hoc. Homo potest supponere pro qualibet hypostasi humanae naturae: sed quaedam hypostasis humanae naturae est persona filij Dei, et

ergo homo potest supponere pro persona filij Dei. In hac materia recolenda sunt dicta in priore articulo, quoniam ista propositio de qua est sermo, est etiam per se in primo modo respectu suppositi per subiectum, non respectu naturae significatae, &

subiectum trahitur ad supponendum pro talis supposito ex praedicato, sicut de sua conueniente. & conuersa dictum est in precedenti articulo. Et per hoc patet tamen corpus articuli, quod responso ad primum. In responsione ad secundum, dubium occurrit circa illud dictum, In ista propositione, Deus est Pater, ly Deus supponit pro persona Patris. Nam ly Deus, quantum est ex naturali sua suppositione, supponit pro habente deitatem indistincte, sicut homo pro habente humanitatem: ex parte autem praedicati non restringitur, ad supponendum pro persona Patris, quoniam stans in sua naturali suppositione, uera est propositio, Deus est pater, quoniam habes deitatem est pater, ut patet. Minus ergo bene dictum uideatur, quod supponit pro patre hoc nomen Deus, cum nomen patris de illo predicatur.

Christus semper fuit homo. ergo haec est falsa, Homo est Deus.

Sed contra est, quod dicitur Rom. 9. Ex quibus est Christus secundum carnem, qui est super omnia Deo benedictus in saecula: sed Christus secundum carnem est homo. Ergo haec est uera, Homo est Deus.

Responsio. Dicendum, quod supposita ueritate utriusque naturae, diuinae, scilicet & humanae, & unione in persona & hypostasi, haec est uera & propria, Homo est Deus, sicut & ista, Deus est homo: hoc enim nomen homo, potest supponere pro qualibet hypostasi humanae naturae, & ita potest supponere pro persona filij Dei, quae dicimus esse hypostasim humanae naturae. Manifestum est autem, quod de persona filij Dei uere & proprie predicatur hoc nomen Deus, ut in prima parte habitum est. Unde si relinquatur quod haec sit uera, & propria, Homo est Deus.

Ad primum ergo dicendum, quod idolatrie attribuebant nomen deitatis lapidibus & lignis, secundum quod in sua natura considerantur, quia putabant in illis aliquid numinis esse. Nos autem non attribuimus nomen deitatis homini secundum humana naturam, sed secundum suppositum aeternum, quod est et per unionem suppositum humanae naturae, ut dictum est.

Ad secundum dicendum, quod hoc nomen Pater, predicatur de hoc nomine Deus secundum quod hoc nomen Deus supponit pro persona Patris: sic autem non predicatur de persona filij, quia persona filij non est persona Patris, & per consequens non oportet, quod hoc nomen Pater, predicatur de hoc nomine homo, de quo predicatur hoc nomen Deus, in quantum ly homo supponit pro persona filij.

Ad tertium dicendum, quod licet humana natura in Christo sit quiddam recens, tamen suppositum humanae naturae non est recens, sed aeternum. Et quia hoc nomen Deus, non predicatur de homine ratione humanae naturae, sed ratione suppositi, non sequitur quod ponamus Deum recentem. Sequeret autem, si poneremus, quod homo supponit suppositum creatum, secundum quod oportet dicere eos, quod in Christo ponit duo supposita.

tris, ut sic aequale de aequali predicatur per se: sicut si Trinitas predicari per se intelligitur de Deo, oportet Deum restringi ad supponendum quasi simpliciter, ut sic aequale de aequali predicatur. Et sic patet sensus huius.

Ad hoc dicitur, quod quia argumentum de praedicatione per se procedit fundatum super illa regula, Quicquid praedicatur de praedicatione, & ideo Auctoris uerba de praedicatione per se intelligenda sunt. Ista siquidem propositio, Deus est Pater, potest esse per se, & per accidens, logice loquendo. Nam praedicatione per se exigit praedicari aequale de aequali, aut maiora de minoribus. Minus autem de maiori non nisi per accidens praedicatur, ut patet dicendo, animal est homo. Hoc autem nomen Deus, si secundum suam naturalem sumatur suppositionem, maius, hoc est communius est quam nomen patris aut Trinitatis, quoniam extendit se etiam ad Filium, & Spiritum sanctum, quorum neuter est Pater aut Trinitas, & propterea sic sumptum, reddit praedicationem per accidens, dicendo, Deus est Pater aut trinitas, quo fit ut si constituenda sit propositio per se praedicari Patrem de Deo, oportet Deum restringi ad supponendum pro persona pa-

Ad hoc dicitur, quod quia argumentum de praedicatione per se procedit fundatum super illa regula, Quicquid praedicatur de praedicatione, & ideo Auctoris uerba de praedicatione per se intelligenda sunt. Ista siquidem propositio, Deus est Pater, potest esse per se, & per accidens, logice loquendo. Nam praedicatione per se exigit praedicari aequale de aequali, aut maiora de minoribus. Minus autem de maiori non nisi per accidens praedicatur, ut patet dicendo, animal est homo. Hoc autem nomen Deus, si secundum suam naturalem sumatur suppositionem, maius, hoc est communius est quam nomen patris aut Trinitatis, quoniam extendit se etiam ad Filium, & Spiritum sanctum, quorum neuter est Pater aut Trinitas, & propterea sic sumptum, reddit praedicationem per accidens, dicendo, Deus est Pater aut trinitas, quo fit ut si constituenda sit propositio per se praedicari Patrem de Deo, oportet Deum restringi ad supponendum pro persona pa-

In cor. ar.

Super

Jocis sup. ar. 2. induitur.



Super Quaestione  
sexdecima Articuli  
tertium.

ARTICVLVS III.  
Vtrum Christus possit dici homo  
dominicus.

pe uidi non esse dicendum: quā-  
uis nonnulla ratione posset defen-  
di, quia scilicet posset aliquis dice-  
re quod dicitur homo dominicus  
ratione humane nature, quam  
significat hoc nomen hō, non  
autem ratione supposito.

AD SECVNDVM dicēdū, quod  
illud vnum suppositum, quod  
est humane, & diuine nature,  
primo quidem fuit diuina natu-  
ra, scilicet aeterno, postea autem ex  
tempore per incarnationem fa-  
ctum est suppositum humane  
nature. Et hac ratione dicitur  
humanatum, non quia as-  
sumperit hominem, sed quia as-  
sumpsit humanam naturam. Nō autē  
sic est conuersio, quod suppositū hu-  
mane nature assumpserit diuinam  
naturam, unde non potest dici ho-  
mo deificatus uel dominicus.

AD TERTIVM dicēdum, quod  
hoc nomen diuinum, consuevit  
prædicari etiam de his, de quib.  
prædicatur essentialiter hoc no-  
men Deus; dicimus enim, quod  
diuina essentia est Deus, ratione  
identitatis, & quod essentia est Dei,  
sive diuina, propter diuersum  
modum significandi, & uerbum  
diuinum, cum tamen uerbum  
sit Deus. Et similiter dicimus per-  
sonam diuinam sicut & personam  
Platonis, propter diuersum  
modum significandi; sed dominicus  
non dicitur de his, de quibus do-  
minus prædicatur: non enim  
consequitur dici quod aliquis ho-  
mo, qui est dominus sit domini-  
cus: sed illud quod qualitercum-  
que est domini, dominicum dicitur,  
sicut dominica uoluntas,  
uel dominica manus, uel do-  
minica passio. Et ideo ipse  
homo Christus, qui est dominus,  
nō potest caro eius dici caro do-  
minica, & passio eius potest dici  
passio dominica.

ARTICVLVS IIII.

Vtrum ea, quæ conueniunt filio homi-  
nis, possint prædicari de filio Dei,  
& conuerso.

AD QVARTVM sic proceditur.  
Videtur, quod ea, quæ sunt  
humane nature, non possunt dici  
de Deo. Impossibile enim est op-  
posita de eodem prædicari: sed  
quæ sunt humane nature, sunt  
contraria his, quæ sunt propria  
Dei: Deus enim est increatus, immu-  
tabilis, & æternus: ad humanam  
autem naturam pertinet, ut sit  
creata, temporalis & mutabilis.  
ergo ea quæ sunt humane natu-  
re, non possunt dici de Deo.

ue, constat enim  
illationem hanc non  
tenere ex forma, ut  
manifestat instan-  
tia de Deo, & diu-  
no, neque ex mate-  
ria, quia dominicus  
nomen est commu-  
ne supposito & natu-  
ra; potest enim  
dici natura assump-  
ta, natura domini-  
ca, sicut & caro eius  
dicitur caro domini-  
ca; tum quia hæc  
prædicatio non de-  
rogat ueritati unio-  
nis, quoniam affir-  
mare Christum ho-  
minem dominicum,  
non est negare Chris-  
tum esse uerum do-  
minum; sicut affirma-  
re Verbum esse diui-  
num, non est negare  
ipsum esse uerum  
Deum.

Ad hoc dicitur, quod  
ratio ueritati inimit-  
tatur, & est efficax.  
Nam questio ista de  
nominibus est: no-  
minibus autem u-  
tendum est, ut plures  
uuantur, secundum  
Philosophum, com-  
munis autem uultus  
illud dominicum  
uocat quod est do-  
mini, non quod do-  
minus est, ut in res-  
poncione ad tertium  
litera explicat: &  
propterea ex affir-  
matione prædicatio-  
nis essentialis istius  
termini domini be-  
ne illata est negatio  
denominatiue. Et  
similiter dicendo, ho-  
mo dominicus secun-  
dum communem u-  
sum intelligitur ho-  
mo domini, ac per  
hoc aliquis homo  
domini, & sic intelli-  
guntur ibi duo suppo-  
sita, unum in ly alijs  
homo, & unum in ly  
domini, ac per hoc  
ruit ueritas unionis  
diuine, & humane  
nature in uno co-  
demque supposito.  
Et propterea Auctor  
hanc loquutionem  
Nestorianam dixit.  
Non est autem simi-  
le de Deo & diuino  
ut in litera dicitur:  
quia diuinum iden-  
tice consequitur sumi  
frequenti usui, non  
sic autem domini-  
cum.

Super Quaestione  
sexdecima Articuli  
quartum.

Titulus, ut ia-  
cet, intelligens  
dus est

3. d. 7. q. 1. ar-  
tic. 2.

q. 16. circa  
med. co. 4.

h. 3. oroh. fi.  
2. 8. 11.

2. 4. eccl. hie.  
p. 3. in ti. Cō-  
tem. in pri.

h. 7. retract.  
c. 19. nō pro-  
cul a h. to. 7.

ar. p. 16. ad 3.

h. 3. oroh. fid.  
c. 3. 4. 15 & 17

h. 7. ret. c. 19  
d. 1. ad fin.  
to. 1.

Titulus clarus est,  
originem habes  
ab Augustini uaria  
diuersis temporibus  
sententia, & Magi-  
stri sententiarum dis-  
tinctio septima ter-  
tij libri.

In corpore articu-  
li unica est conclu-  
sio responsiua ques-  
tioni. Non potest uere  
& proprie dici, quod  
homo sit dominicus,  
sed quod est domi-  
nus. Probatur primo  
directe. homo ille,  
scilicet Christus  
personam filij Dei,  
ergo de illo prædi-  
catur dominus es-  
sentialiter, ergo non  
dicit de illo prædi-  
cari dominus deno-  
minatiue.

Antecedens probatur,  
quia unum est suppo-  
situm diuine, & hu-  
mane nature in  
Christo, prima con-  
sequencia est clara.

Secunda uero pro-  
batur, quia derogat  
ueritati unionis  
si prædicaretur  
denominatiue.

Firmatur deinde con-  
clusio ac ratio allata  
ex opposito, quia  
scilicet hæc prædi-  
catio propria est  
Nestorianis, & quia  
similis prædicatio  
propria est nature  
assumptæ. Nesto-  
riani siquidem, po-  
nendo duo in Chris-  
to supposita, pro-  
prie dicunt, Chris-  
tum hominum do-  
minicum, quia ue-  
re esset ibi suppo-  
situm participatiue  
dominicum. Nos  
quoque proprie di-  
cimus naturam as-  
sumptam esse de-  
ficatam non deam:  
quia enim diueria  
est assumpta natu-  
ra a deitate, non  
deam dicimus. Et  
quia iuncta est dei-  
tati in unitate per-  
sonæ, ideo deifica-  
ta. Suppositum au-  
tem quia unicum, est  
filij Dei, ideo Deum  
& dominum, non  
dominicum, aut  
deificatum dicimus.  
Circa rationem  
conclusionis dubium  
occurrit, quia uide-  
tur falsa, tum quia  
ex affirmatione præ-  
dicationis essentialis  
infernō negationem  
denominati-

AD TERTIVM sic proceditur.  
Videtur, quod Christus pos-  
sit dici homo dominicus. Dicit  
enim Aug. in li. 83. q. Monendū  
est, ut illa bona expectentur, quæ  
fuerunt in illo homine domini-  
co: loquitur autem de Christo. er-  
go uidetur, quod Christus sit ho-  
mo dominicus.

2. Præter. Sicut dominium con-  
uenit Christo ratione diuine na-  
ture, ita etiam humanitas pertinet  
ad humanam naturam: sed  
Deus dicitur humanatus, ut patet  
per Dam. in 3. lib. \* ubi dicit,  
quod humanatio eā, quæ ad homi-  
nē, copulationē demonstrat, ergo  
pari rōne potest dici denominatiue,  
quod homo ille sit dominicus.

3. Præter. Sicut dominicus deno-  
minatiue dicitur a domino, ita  
diuinus denominatiue dicitur a  
Deo: sed Dion. \* Christum no-  
minat diuinissimum Iesum. Ergo  
pari ratione potest dici quod Chris-  
tus sit homo dominicus.

SED CONTRA est, quod Augu-  
dicit in lib. Retract. Non uideo  
utrum recte dicatur, homo dñicus  
Iesus Christus, cū sit utique dñs.

RESPON. Dicendū, quod sicut su-  
prædictum est, \* cum dicitur ho-  
mo Christus Iesus, designatur  
suppositum æternum, quod est  
persona filij Dei, propter hoc, quod  
est unum suppositum utriusque  
nature. De persona autē filij Dei  
prædicat Deus & Dñs essentialiter,  
& ideo non debet prædicari  
denominatiue: quia hoc derogat  
ueritati unionis. Vnde cū Domi-  
nicus dicatur denominatiue a  
Dño, non potest uere & proprie dici,  
quod homo ille sit dñicus, sed ma-  
gis quod sit dñs si autē per hoc, quod dñs,  
homo Christus Iesus, designaret  
suppositum aliquod creatum, se-  
cundum illos, qui ponunt in  
Christo duo supposita, posset di-  
ci homo ille dñicus, in quantum  
assumitur ad participationē ho-  
noris diuini, sicut Nestoriani po-  
suerunt. Et hoc est modo huma-  
na natura nō dñ essentialiter dea,  
sed deificata non quidem per con-  
uersionem ipsius in diuinam natu-  
rā, sed per coniunctionem ad di-  
uinā naturā in una hypostasi, ut  
patet per Dam. in 3. lib. \*

AD PRIMVM ergo dicendum,  
quod Aug. uerba illa & similia retra-  
ctat in li. Retract. Vnde post uer-  
ba præmissa in lib. Retract. \* sub-  
dit, Vbi cumque hoc dixi, quod  
Christus Iesus sit homo domini-  
cus, dixisse me nollē, postea quip



dus est de conue-  
 nientibus humana  
 nature existenti in  
 Christo: pura pass  
 bilitate, morte, & a-  
 liliis huiusmodi, quæ  
 de Christo ratione  
 illius nature huma-  
 nae dicuntur, dum  
 dicimus Christum  
 crucifixum, mor-  
 tuum, sepultum, &c.  
 ¶ In corpore arti-  
 culi huius, primo  
 refertur differe-  
 tia inter Nestorianum  
 & Catholicos in hac  
 questione, secun-  
 do, redditur ratio  
 catholice doctrine.  
 Tertio, subiungit  
 oportunitatem do-  
 cumentum circa  
 hanc catholicam  
 doctrinam.  
 ¶ Quo ad primum,  
 Nestoriani duabus  
 distinctionibus ut  
 bantur in propo-  
 sito. Altera bimem-  
 bri ex parte prædi-  
 cationis: quædam  
 enim sunt prædica-  
 ta propria diuinæ  
 nature (ut esse om-  
 nipotentem, æter-  
 num, & similia) quæ-  
 dam sunt prædica-  
 ta propria humane  
 nature, ut esse mor-  
 talem, corpus eum,  
 filium hominis, &  
 huiusmodi. Altera  
 ex parte subiecto-  
 rum tribembris: po-  
 test enim dici præ-  
 dicatis subiecti in e-  
 nunciatio, et non  
 me proprium Dei,  
 ut Deus, uel nome-  
 proprium hominis  
 uel homo: uel nome-  
 commune utriusque  
 nature, diuinæ scilicet,  
 & humane, ut  
 Christus. Et Ioh.  
 imgebant duas con-  
 clusiones: primam  
 de subiectis propriis,  
 dicendo, quod nec  
 de nomine proprio  
 Dei dicuntur præ-  
 dicata propria ho-  
 minis, nec de nomi-  
 ne proprio homi-  
 nis dicuntur prædi-  
 cata propria Dei.  
 Et propterea nega-  
 bant Deum esse na-  
 turam ex Virgine aut  
 mortuum, aut ali-  
 quod passum: & si-  
 militer hominem  
 esse creatorem coe-  
 li, & terræ, & hu-  
 iusmodi. Secun-  
 da, de subiecto  
 communi, dicen-  
 do, de nomine  
 communi Deo, &  
 homini prædica-  
 ri vere, tam ea quæ  
 sunt propria Deo,  
 quam ea quæ sunt

¶ 2 Præter. Attribueret Deo, ea quæ  
 ad defectum pertinent, videtur  
 derogare diuino honori, & ad  
 blasphemiam pertinere: sed ea, quæ  
 sunt humana natura, defectum  
 quendam continent: sicut pati, mo-  
 ri & alia huiusmodi, ergo uidetur  
 quod nullo modo ea, quæ sunt  
 humanæ naturæ, possint dici de  
 Deo.

¶ 3 Præterea. Assumi conuenit hu-  
 manæ naturæ: non autem hoc con-  
 uenit Deo. non ergo ea quæ sunt  
 humanæ naturæ, de Deo dici pos-  
 sunt.

SED CONTRA est, quod Dama-  
 sce. \* dicit in 3 lib. quod Deus sus-  
 cepit ea, quæ sunt carnis idioma-  
 ta, id est, proprietates dum Deus  
 passibilis nominatur, & Deus glo-  
 ria crucifixus est.

RESPON. Dicendum, quod circa  
 hanc questionem diuersitas fuit  
 inter Nestorianos & Catholicos.  
 Nestoriani enim uoces, quæ di-  
 cuntur de Christo, diuidere uole-  
 bant hoc modo, ut ea quæ perti-  
 nent ad humanam naturam, non  
 dicerentur de Deo: nec ea quæ per-  
 tinent ad diuinam naturam, dice-  
 rentur de homine. Vnde Nesto-  
 rius dixit: Si quis Dei uerbo tētat  
 passiones tribuere, anathema sit.  
 Si qua uero nomina sunt quæ perti-  
 nere possunt ad utramque naturam,  
 de talibus prædicabant ea, quæ sunt  
 utriusque nature; sicut hoc nomē  
 Christus uel Dñs. Vnde concedere  
 bant Christo esse natū de Virgine,  
 & fuisse ab æterno; non tñ di-  
 cebant, uel Deū natum de Virgine,  
 uel hominē ab æterno fuisse.

Catholicis uero posuerunt hmoi  
 quæ dicuntur de Christo, siue se-  
 cundum diuinam naturam, siue se-  
 cundum humanam, dici posse tam  
 de Deo, quā de homine. Vnde Cy-  
 rillus dicit, \* Si quis duabus  
 nominis seu substantijs. i. hypostasis  
 eas, quæ in Euangelicis, & Apo-  
 stolicis conscriptionibus sunt di-  
 dit uoces, uel ea quæ de Christo san-  
 ctis dñr, uel ab ipso Christo de se-  
 me ipso, & aliquas quæ ex his ho-  
 mini applicandas crediderit, ali-  
 quas uero soli Verbo deputauerit,  
 anathema sit. Et huius rō est:  
 quæcū sit eadē hypostasis utriusque  
 nature, eadem hypostasis suppo-  
 nitur nature, siue ergo dicatur homo,  
 siue Deus, supponitur hypostasis diuinæ & hu-  
 manæ nature: & ideo de homine pos-  
 sunt dici ea, quæ sunt diuinæ natu-  
 re, tanquam de hypostasi diuinæ  
 nature: & de Deo possunt dici ea  
 quæ sunt humanæ nature, tanquam  
 de hypostasi humanæ nature. Scien-  
 dū tñ, quod in propositione, in qua

A aliquid de aliquo prædicatur, non  
 solum attenditur quid sit illud, de  
 quo prædicatur prædicatum, sed  
 etiam secundum quid de illo prædi-  
 catur. Quamuis ergo non distin-  
 guantur ea quæ prædicantur de  
 Christo: distinguuntur tamen se-  
 cundum id, secundum quod utri-  
 que prædicatur. Nam ea quæ sunt  
 diuinæ nature, prædicantur de  
 Christo secundum diuinam natu-  
 ram: ea autem quæ sunt huma-  
 næ nature, prædicantur de eo se-  
 cundum humanam naturam. Vnde  
 de August. dicit in 1. de Trinita.  
 † Distinguiamus quid in scriptu-  
 ris sonet, secundum formam Dei,  
 & quid secundum formam ser-  
 uati. Et infra, \* quid & propter quod,  
 & quid secundum quid dicatur,  
 prudens & diligens & pius lector  
 intelliget.

AD PRIMUM ergo dicendum,  
 quod opposita prædicari de eodē  
 secundum idem, est impos-  
 sibile: sed secundum diuersa, ni-  
 hil prohibet. Et hoc modo oppo-  
 sita prædicantur de Christo, non  
 secundum idem: sed secundum  
 diuersas naturas.

AD SECUNDUM dicendum, quod  
 si ea quæ ad defectum pertinent,  
 Deo attribuerentur secundum di-  
 uinam naturam, esset blasphemia,  
 quasi pertinens ad diminutionē  
 honoris ipsius: non autem pertinet  
 ad Dei iniuriam, si attribuantur  
 ei secundum naturam assumptā.  
 Vnde in quodā sermone Ephesi-  
 ni Concilij dicitur, Nihil putat  
 Deus iniuriam, quod est occasio  
 salutis hominibus. nihil enim abiectio-  
 rum quæ elegit propter nos,

D iniuriam facit illi naturæ, quæ non  
 potest esse subiecta iniuriis, pro-  
 pria uero facit inferiora, ut saluet  
 naturam nostram. Quando ergo  
 abiecta & uilia sunt, diuinam na-  
 turam non iniuriatur, sed salu-  
 tem hominibus operantur, quo-  
 modo dicis ea quæ causa nostræ  
 salutis sunt, iniuriæ occasionem  
 Deo fuisse?

AD TERTIUM dicendum, quod as-  
 sumi conuenit humanæ nature,  
 non rōne suppositi, sed rōne sui-  
 ipsius: & ideo non conuenit Deo.

ARTICVLVS V.

Vtrum ea, quæ conueniunt filio homi-  
 nis, possint prædicari de diuina na-  
 tura: & de humana ea, quæ  
 conueniunt filio Dei.

AD QUINTUM sic proceditur.  
 Videt, quod ea quæ sunt humanæ  
 nature, possint dici de natura di-  
 uina. Ea enim quæ sunt humanæ na-  
 ture, prædicantur de filio Dei, & de  
 Deo: sed Deus est sua natura. ergo  
 ea quæ sunt nature humanæ, pos-

propria homini. Et  
 propterea Christus  
 uere dicitur omni-  
 potēs, æternus, crea-  
 tor & natus ex Vir-  
 gine, crucifixus,  
 mortuus, & sepul-  
 tus. Hoc sunt cog-  
 na Nestorij.

¶ Catholici autem  
 affirmant uniuoce  
 utraque prædicata  
 uere enunciari de  
 quocumque nomi-  
 ne subiecto, siue p-  
 prio siue communi  
 ut patet ex Cyrilli  
 auctoritate.

¶ Quo ad secundū  
 ratio catholice as-  
 sertionis est, idem-  
 pti as hypostasis ut-  
 riusque nature Chris-  
 to. Hic enim fit,  
 ut una eademque  
 hypostasis supponat  
 utriusque nomi-  
 nis, & quod pro-  
 pria Deo inueniantur  
 prædicari de hy-  
 postasi diuina, &  
 propria homini de  
 hypostasi humana.  
 Nec oportet hic im-  
 morari: quia ex su-  
 prædictis patet, nomi-  
 na communia  
 concreta posse pro  
 qualibet sua hypo-  
 stasi supponere.

¶ Quo ad tertium,  
 documentum catho-  
 licum est, quod li-  
 cet non distinguen-  
 dum sit cum Nesto-  
 rio subiectum de  
 quo dijina, & hu-  
 mana prædicantur,  
 distinguenda tamen  
 est ratio subiecti,  
 qua diuina de ipso  
 dicitur a ratione,  
 qua humana de eo-  
 dem enunciantur:  
 nam una eademque  
 est hypostasis in di-  
 uersis naturis subsi-  
 stens, & propterea  
 discernendum cau-  
 te est non id, de quo  
 dicuntur: sed id,  
 secundum quod di-  
 cuntur. Et hoc con-  
 firmatur auctoritate  
 August.

Super Questionis  
 sexta decima Arrien-  
 sum quintam.

IN titulo uide di-  
 uerſitatem huius  
 a precedenti titu-  
 lo: nam hic questio  
 refertur ad diuinam  
 naturam, ibi uero  
 ad Deum, nam hic  
 queritur an huma-  
 na prædicentur de  
 natura diuina: ibi,  
 an humana prædi-  
 centur de Deo. Vnde  
 cum inter Deum  
 & di-

lib. 1. c. 11. in  
 prin. com. 3.  
 co. loco.

lib. 1. c. 11. in  
 prin. com. 3.  
 co. loco.

in cō. Epist.  
 cni pnt cy  
 ril. can. 416.  
 a. cons.



& diuinam naturam, ita sit differentia secundum modum signifi-  
ficandi, ois ista questio ad rem diuinam spectat, non ut res est ab-  
solute sed ut res est significata noie abstracto, puta deitas aut diui-  
nitas, vel aequalitate, pura natura diuina eisenia diuina & hmoi.

H. 3. orth. fi.  
c. 6. cir. 6. &  
67. a med.

H. 3. c. 4.

ra est in Christo ea  
que sunt unius na-  
tura, non possunt  
prædicari de alia in  
abstracto significa-  
ta. Altera est. In  
Christo ea que sunt  
utriusque nature,  
possunt indifferenter  
de nominibus concre-  
tis utriusque nature  
prædicari. Pro-  
bantur simul. Ea que  
sunt propria unius,  
nō possunt uere præ-  
dicari de alio, nisi de  
eo quod est idē illi.  
ergo ea que sunt u-  
nius nature, & car.  
Ante edens mani-  
festatur, quia risibi-  
le non conuenit nisi  
ei, quod est homo.  
Consequencia uero  
probat, primo:  
quia nomina concre-  
ta supponunt hypo-  
stasim nature. Et  
confirmatur deinde  
secunda conclusio  
auctoritate Leonis.  
Aduerte hic, quod  
abstracta & concre-  
ta nomina, quamuis  
conueniant in signi-  
ficato formali (quo-  
niam tam deitas, q̄  
Deus deitatem signi-  
ficat, & similiter tam  
humanitas, quam  
homo humanam si-  
gnificat, natura) ex  
differenti tamen si-  
gnificandi modo in-  
uento in illis, alia  
oriuntur differentia quo  
ad supposita per il-  
la: nam abstractum  
nomen & significat  
naturam, & suppo-  
nit pro natura: dei-  
tas enim pro deita-  
te supponit. Concre-  
tum uero significat  
quidem naturā, sed  
etiam supponit pro  
habente naturam, ac  
per hoc pro hypo-  
stasi nature: hypo-  
stasis n. est habens  
naturam: Deus n.  
supponit pro habente  
deitatem, pro hy-  
postasi diuine natu-  
re: & similiter ho-  
mo pro habente hu-  
manam naturā, pro  
hypostasi humane  
nature; & similiter  
risibilitas, & signifi-  
cat, & supponit ip-  
sam risibilitatē: sed  
risibile supponit p̄  
habente risibilitatē.  
Et ideo risibilitas  
non prædicat de hu-  
manitate, sed risibile  
uere prædicat de hoīe, qm̄ idē est habens humanitatem & risibi-  
litate. Ex his igitur patet in primis assumptū in littera antecedē.

Est epi. 83. in  
ter. medium  
& fin. illius.

D. 1247.

¶ 2 Præterea. Ea, que sunt diuine nature conueniunt humane nature in Christo, sicut cognoscere futura, & habere salutiferā uirtutem. ergo uidetur q̄ pari rationem ea, que sunt humane nature, possit dici de diuina natura.

¶ 3 Præterea. Ea, que sunt diuine nature conueniunt humane nature in Christo, sicut cognoscere futura, & habere salutiferā uirtutem. ergo uidetur q̄ pari rationem ea, que sunt humane nature, possit dici de diuina natura.

RESPON. Dicendū, q̄ ea que sunt propria unius, non possunt uere de alio prædicari, nisi de eo quod est idem illi, sicut risibile non conuenit nisi ei quod est homo: in mysterio autem incarnationis non est eadē natura diuina, & humana, sed eadē est hypostasis utriusq; nature, ideo ea, que sunt unius nature, non possunt de alia prædicari, s̄m q̄ in abstracto significatur. Nomina uero concreta supponūt hypostasim nature, & ideo indifferenter prædicari possūt ea, que ad utramq; pertinent de nominibus concretis, siue illud nomē de quo dicuntur, det intelligere utramque naturam, sicut hoc nomen Christ⁹ in quo intelligit & diuinitas unigenis, & humanitas uncta: siue solum diuinam naturam, sicut hoc nomen Deus uel filius Dei: siue solum naturā humanā, sicut hoc nomen hō uel Iesus. Vñ Leo papa dicit in Epistola ad Palæstinos: Non interest, ex qua Christ⁹ substantia nominetur, cū inseparabiliter manente unitate persone, idē sit & totus hominis filius pp̄ carnem, & totus Dei filius, pp̄ uiam cum patre deitatem.

AD PRIMVM ergo dicendum, q̄ in diuinis realiter est idem persona cum natura, & ratione hui⁹ identitatis diuina natura prædicatur de filio Dei: non tamen est idem modus significandi, & iō

AD SECUNDVM dicendū, quod incarnatio magis importat unionem ad carnem, quam carnis proprietatem. Vtraque autem natura in Christo, est unita alteri in persona, ratione cuius unionis & diuina natura dicitur incarnata, & humana natura desiccata, ut supra dictum est.

AD TERTIVM dicendū, quod ea que sunt diuine nature, dicuntur de humana natura, non secundum quod essentialiter competunt diuinæ, sed secundum quod participatiue deriuantur ad humanam naturam. Vnde ea, que participari non possunt a natura humana (sicut esse increatū, aut omnipotentem) nullo modo de humana natura dicuntur. Diuina autem natura nihil participatiue recipit ab humana natura, & iō ea que sunt humane nature, nullo modo possunt dici de diuina natura.

F cū sua manifestatione exēplari de risibili, Verissime siquidē dī, propria unius non nericari de alio, nisi illud aliud sit idē hui⁹, cui sunt propria, quemadmodū propria risibilitatis nō uerificatur de humanitate, quā nihil est idē utriq; sed uerificatur de homine, quia homo est id humane nature, quod est idē habentis risibilitate, idē n. in

quodam dicuntur de filio Dei, q̄ non dicuntur de diuina natura, sicut dicimus quod filius Dei est genitus, non tamen dicimus q̄ natura diuina sit genita, ut in prima parte habitum est. Et similiter in mysterio incarnationis dicimus, quod filius Dei passus est, non autem dicimus quod diuina natura sit passa.

AD SECUNDVM dicendū, quod incarnatio magis importat unionem ad carnem, quam carnis proprietatem. Vtraque autem natura in Christo, est unita alteri in persona, ratione cuius unionis & diuina natura dicitur incarnata, & humana natura desiccata, ut supra dictum est.

AD TERTIVM dicendū, quod ea que sunt diuine nature, dicuntur de humana natura, non secundum quod essentialiter competunt diuinæ, sed secundum quod participatiue deriuantur ad humanam naturam. Vnde ea, que participari non possunt a natura humana (sicut esse increatū, aut omnipotentem) nullo modo de humana natura dicuntur. Diuina autem natura nihil participatiue recipit ab humana natura, & iō ea que sunt humane nature, nullo modo possunt dici de diuina natura.

ARTICVLVS VII.

Vñ hac sit uera, Deus factus est hō.

AD SEPTVM sic proceditur. Videtur, quod hæc sit falsa, Deus factus est hō. Cum n. homo significet substantiā, fieri homine, est fieri simpliciter: sed hæc est falsa, Deus factus est simpliciter, ergo hæc est falsa, Deus factus est hō. ¶ 2 Præter. Fieri hominem est mutari: sed Deus non potest esse subiectum mutationis, secundū illud Mala. 3. Ego dominus, & nō mutator, ergo uidetur quod hæc sit falsa, Deus factus est homo.

¶ 3. Præter. Homo secundū quod de Christo dicitur, supponit personā filij Dei: sed hæc est falsa, Deus factus est persona filij Dei, ergo hæc est falsa, Deus factus est homo. SED CONTRA est, quod dicit Ioan. 1. Verbum caro factū est. Et sicut Athanasius dicit in Epistola ad Epictetū, q̄ dixit, Verbum caro factum est, simile est, ac si diceretur, quod Deus hō factus est.

scis ex relativa declaratione tam profundæ factionis, dicto quod licet fieri hominem, absolute importet mutationem

Super Questionis  
sexdecime Aris-  
totelum sexim.

Titulus clarus ē.  
¶ In corpore ar-  
ticuli primo respon-  
detur questio unica  
conclusionē. Hęc est  
uera, Deus factus est  
homo. Probaturque  
syllogismo satis cla-  
re posito & ordina-  
to in littera, ita ut  
non sit opus forma-  
re illum.

¶ Deinde aperitur,  
quod hæc proposi-  
tio a multis diuersi  
modo intelligitur,  
iuxta dicta in primo  
huius questionis ar-  
ticulo de ista propo-  
sitione, Deus est  
homo.

¶ In responsione ad  
secundū, si dubitas  
uide scripta in arti-  
culo primo in respo-  
sione ad ultimum.  
Et si tibi illa non suf-  
ficiunt, nec quie-

In 4. q. 1.  
3. c. 6.  
c. 6. cir. 6.  
c. 67. a med.

In 4. q. 1.  
3. c. 6.  
c. 6. cir. 6.  
c. 67. a med.

Post  
aliam  
c. 67. a med.



In subiecto acquirente humanam naturam, puta in materia, ac tamen personam aliquam fieri hominem, non importat mutationem in persona acquirente naturam humanam. Et ratio diuersitas est: quia subiectum quod fit homo, per transmutationem sui acquirit esse humanum: sed persona quae fit homo, sola noua personatione humanae naturae fit homo. Personare autem naturam humanam, non est mutari, sed subsistere nunc primo in illa.

Art. i. huius quae.

Art. i. huius quae.

En 107. 42.

RESPON. Dicendum, quod vnumquodque dicitur esse factum illud, quod de nouo incipit praedicari de ipso. Esse autem hominem, vere praedicatur de Deo, sicut dictum est, ita tamen quod non conuenit Deo esse hominem ab aeterno, sed ex tempore per assumptionem humanae naturae. Et ideo haec est vera, Deus factus est homo. Diuersimode tamen intelligitur a diuersis, sicut & haec, Deus est homo, vt supra dictum est. \*

AD PRIMVM ergo dicendum, quod fieri hominem, est fieri simpliciter in omnibus his, in quibus humana natura incipit esse in supposito de nouo creato. Deus autem dicitur factus homo, eo quod humana natura incepit esse in supposito diuinae naturae, ab aeterno praexistente. Et ideo Deum fieri hominem, non est Deum fieri simpliciter.

AD SECUNDVM dicendum, quod sicut dictum est, fieri importat quod aliquid praedicatur de nouo de altero. Vnde, quodcumque aliquid de nouo praedicatur de altero cum mutatione eius, de quo dicitur, tunc fieri est mutari. Et hoc contingit in omnibus quae absolute dicuntur: non enim potest albedo aut magnitudo de nouo aduenire alicui, nisi per hoc quod de nouo mutatur ad albedinem, vel magnitudinem. Ea vero quae relative dicuntur, possunt de nouo praedicari de aliquo absque eius mutatione, sicut homo de nouo fit dexter absque sua mutatione, per motum illius, qui fit ei sinister. Vnde in talibus non oportet omne quod dicitur fieri, esse mutatum, quia hoc potest accedere per mutationem alterius. Et per hunc modum Deo dicimus, Domine refugium factus es nobis.

Esse autem hominem, conue-

Super Quaestiois sextadecima Articuli septimum.

Titulus clarus est.

In corpore duo sunt. Primo, ponitur duplex propositio: sensus improprius; & iuxta veramque respondeatur. Secundo, ponitur tertius sensus, qui solus est proprius, & respondeatur quaesito.

Quo ad primum vide notitiam, quod in primo sensu copulauerbalis est, ly est. Et ly factus, ponitur uel adiectiuum subiecti, puta homo factus: sicut si diceretur, homo creatus, uel adiectiuum praedicae, puta Deus factus: ita quod sensus esset, vel quod factus homo est Deus, uel quod homo est Deus factus, Et utroque modo iudicatur falsa: & de secunda quidem non est dubium. Prima autem falsa iudicatur: quia ly homo, in subiecto stat pro hypotasi, ac per hoc dicendo, homo factus, enuntiat de persona humana facta, quod est Deus: constat autem, nullam esse personam siue humanam siue diuinam factam, si sit Deus: nam persona humana, quae est Deus, est non facta, sed genita ab aeterno, Deus de Deo.

AD TERTIVM dicendum, quod homo supponit personam Filij Dei, non nudam, sed prout subsistit in humana natura. Et ideo quamuis haec sit falsa, Deus factus est persona filij Dei, est tamen haec uera, Deus factus est homo, ex eo quod est unicus humanae naturae.

In secundo autem, quamuis improprio sensu, dicuntur quinque. primo, ponitur modus, quo sumitur ly factus: & dicitur sumi, ut modus determinans compositionem, sicut in propositionibus modalibus ly possibile, aut necessarium significare dicitur compositionem, ita quod propositio ista, Homo factus est Deus, sonat istam. Hominem esse Deum, factum est. Et propterea, secundo in littera explicatur dicitur sensus eius, scilicet, factum est, ut homo sit Deus, & similiter Deus factus est homo, factum est, ut Deus sit homo. Tertio dicitur, quod propositio utraque est uera in hoc sensu. Quarto, quod hic sensus non est proprius harum propositionum. Et ratio quidem logica est: quia ly factus, non est modus determinatus compositionis sicut ly possibile, aut necessarium. Ratio uero realis ad sensum respiciens, quae in littera redditur, cum quinto subiungitur, quo sensus iste potest proprietatem forte habere, est quia hic homo, de quo enuntiat factum esse Deum, non est factus Deus, ita quod neque ab aeterno, neque ex tempore factum est, ut homo, hoc est hic homo, esset Deus: constat. n. quod ly homo supponit in hac enuntiatione pro hoc homine: quia supponit personaliter & determinate, & quod hic homo est Deus ab aeterno genitus, non factus, est hypostasis filij Dei.

ARTICVLVS VII.

Vtrum haec sit uera, Homo factus est Deus.

AD SEPTIMVM sic proceditur. Videtur quod haec sit uera, Homo factus est Deus. Dicitur enim Romano. primo, Quod ante promiserat per prophetas suos in scripturis sanctis, de filio suo, qui factus est ei ex femine Dauid secundum carnem: sed Christus, secundum quod homo, est ex femine Dauid secundum carnem. ergo homo factus est filius Dei.

¶ 2. Preterea Augustinus dicit in primo de Trinitate. \*Talis erat illa susceptio, quae Deum hominem faceret, & hominem Deum: sed ratione illius susceptionis haec est uera, Deus factus est homo. ergo similiter haec est uera, Homo factus est Deus.

¶ 3. Praeterea Gregorius Nazanzenus dicit in Epistola ad Elidonium, Deus quidem humanatus est, homo autem deificatus, vel quolibet aliter

Locis sup. ar. 6. citatis.

Li. 1. c. 13. circa prin. 10. 3.

In epist. ad Elidonium inter prin. & med.

Tertia S. Thomae. Non



Non est igitur proprius sensus harum locutionum, dicere, Factum est ut homo esset Deus. Possit tamen, ut quinto dicitur in litera saluari, ut proprius sensus, sustinendo quod homo habeat suppositionem simplicem, hoc est, supponat pro natura humana in concreto communiter. Nam factum est, quod homo sit Deus: quamvis non sit factum, quod aliquis singularis homo sit Deus: quia ille singularis homo, qui est Deus, est naturaliter, & ab aeterno Deus.

¶ Occurrit hic autem circa duo questionibus. Primo circa suppositionem simplicem, & proprietatem propositionis sic sumptae. Secundo, circa personalem, an iste homo sit factus Deus.

Est autem dubitandi ratio circa primum: quia dicendo, homo est factus Deus, ly homo supponit pro habente naturam humanam indeterminatam.

¶ Et hinc fit primo, ut ratio literae nihil valeat, reprobando illam, Homo factus est Deus: quia ista est falsa; iste homo factus est Deus. Fit secundum, ut non loquatur in litera, quod supponat simpliciter ly Homo, stando pro homine communiter: quoniam supponit personaliter, confuse tamen; immo naturalis suppositio termini communis concreti, est supponere pro habente naturam indeterminatam. Fit tertio, ut quia ista propositio, Homo factus est Deus, in personali suppositione propriae sumpta est vera: quia in veritate homo est Deus, & non semper fuit Deus, sed per unionis gratiam est Deus: male in litera arguatur falsitas. Fit quarto, ut Scotus in tertio sententiarum distinctione septima, questione secunda, rectius dixerit quod ista propositio, Homo factus est Deus, est simpliciter vera & propria quia homo per actionem agentis est Deus, & non semper fuit Deus: tum quia est conuertens illam, Deus factus est homo.

¶ Ad evidentiam horum scito, quod inter personalem, & simplicem suppositionem haec est differentia, quod si ly Homo, supponit personaliter, oportet praedicatum conuenire alicui personae humanae: quod enim de nulla persona humana, nec de omnibus simul verificatur, de homine personaliter sumpto non verificatur, ut patet discurrenti, tam in propositionibus per se, quam per accidens. Si uero supponit simpliciter, praedicatum conuenit homini abstracti a suis suppositis: ita quod verificatur de homine communiter, & de nullo homine, nec de omnibus simul verificatur.

¶ Ad propositum autem descendendo, considerandum est, quod in illa propositione, Homo factus est Deus, ly Homo supponit personaliter proprie loquendo: quia ly factus est, non permittit hominem supponere nisi personaliter: sicut cum dicitur, Homo factus est albus, quoniam fieri reale, non est hominis communiter, sed hominis singularis. Et propterea ad veritatem istius, Homo factus est Deus, oportet veram esse istam, Aliquis homo factus est Deus: sicut ad veritatem istius, Homo factus est albus, oportet quod aliquis homo sit factus albus. Sed si ly homo, supponat simpliciter: veritas eius non exigit, quod aliquis homo sit factus Deus, sed sufficit quod per actionem alicuius agentis factum sit, ut de homine absolute verificetur de nouo esse Deum. Et quia potest dici quod iste sensus est proprius sensus istius propositionis a doctore positae (ita quod de homine absolute dixerunt quod factus est Deus) nec haec proprietates est viqueaque clara, ideo Auctor dixit, Nisi forte &c.

nominauerit: sed Deus ea ratione dicitur humanatus, quia est homo factus. ergo homo ea ratione dicitur deificatus, quia est factus Deus. Et ita haec est vera, homo factus est Deus.

¶ 4 Præter. Cum dicitur, Deus factus est homo, subiectum factionis uel mutationis non est Deus: sed humana natura, quae significat hoc nomen homo: sed illud videtur esse subiectum factionis cui factio attribuitur, ergo haec magis est vera, homo factus est Deus, quam ista, Deus factus est homo.

¶ SED CONTRA est, quod Damasc. dicit in 3. lib. \* Non hominem deificatum dicimus, sed Deum humanatum: idem autem est fieri Deum quod deificari. ergo haec est falsa, homo factus est Deus.

¶ RESPON. Dicendum, quod ista propositio, homo factus est Deus, tripliciter potest intelligi. Vno modo, ita quod hoc participium Factus, determinet absolute uel subiectum, uel praedicatum. Et in hoc sensu est falsa: quia neque homo ille de quo Deus praedicatur, est factus, neque Deus est

factus, ut infra dicitur. \* Et sub eodem sensu haec est falsa, Deus factus est homo: sed sub hoc sensu non queritur hic de istis propositionibus. Alio modo potest intelligi, ut ly Factus, determinet compositionem, ut sit sensus, homo factus est Deus, id est, factum est, ut homo sit Deus. Et sub hoc sensu veraque est vera, & homo factus est Deus, & Deus factus est homo: sed hic non est proprius sensus harum locutionum: nisi forte intelligatur fm q ly homo, non habet personalem suppositionem, sed simplicem. Licet enim hic homo non sit factus Deus, quia hoc suppositum, persona filij Dei, ab aeterno fuit Deus, tñ homo, cōiter loquendo, non semper fuit Deus. Tertio modo proprie intelligitur, fm q hoc participium factus, ponit fieri circa hominem in respectu ad Deum, sicut ad terminum factionis. Et in hoc sensu, supposito q in Christo sit eadem persona, & hypostasis, & suppositum Dei & hominis (ut supra ostensum est) ista propositio est falsa: quia cū dicitur, homo factus est Deus, ly homo, habet personalem suppositionem. Non enim esse Dei, verificatur de homine

Deum, verificandum est, & non potest verificari de homine personaliter siue confuse, siue determinate, ideo ad suppositionem simplicem recursum est. Logicum quippe est, ut homo supponat simpliciter pro habente naturam, abstractam a singularibus, non solum quod ad significationem, sed quod ad id quod praedicato supponat, & haec non est eius naturalis suppositio, sed cum personaliter supponit pro habente naturam indeterminatam.

¶ Ad tertium dicitur, quod iam patet falsum esse, quod personaliter sumpta ista propositio, homo factus est Deus, sit vera: nec est verum de homine personaliter sumpto, quod per gratiam unionis est Deus.

¶ Unde ad quartum ex Scoto dicitur, quod si Scotus utitur suppositione simplici, verum dicit: & affirmat proprietatem sensus, quam Auctor in litera sub dubio relinquit: sed in veritate ly Factus est, transit in impersonalem: hoc est, factum est, ut homo esset Deus. Quod non videtur de intentione Scoti, uolentis istam, Homo factus est Deus, sequi per conuersionem ad illam, Deus factus est homo: oportet enim personaliter supponere hominem, si per conuersionem sequitur ad illam. Et propterea si (ut apparet) utitur suppositione personali, directe dicit contra Auctorem, sed falsum dicit: quoniam personaliter sumpta propositio ista, homo factus est Deus, est falsa. Et cum probatur, quia istae sunt uerae, homo per actionem agentis est Deus: & homo non prius erat Deus, respondetur quod prima est falsa, quia veritas eius exigit ueritatem alicuius sui singularis, scilicet quod aliquis homo per actionem agentis est Deus, qui prius non fuit Deus. Constat autem, quod nullus homo per actionem cuiuscumque agentis est de nouo Deus: quia ille homo, scilicet Iesus Nazarenus, qui solus inter homines est Deus, non est de nouo Deus, sed ab aeterno: nec per actionem alicuius agentis, sed aeterna naturate a Patre est Deus. Nec est verum quod istius, Deus factus est homo, conuertens sit, homo factus

¶ Ad obiecta igitur respondendo dicitur, artic. concedendo quod homo, proprie loquendo, supponit pro habente naturam humanam indeterminatam, & quod alia est propositio, Homo factus est Deus, & alia, Hic homo factus est Deus. Sed cum inferitur primo, ergo ratio literae nihil valeat, respondetur quod efficax est: quia licet sint diuersae propositiones, negatio tamen illius singularis, scilicet hic homo est factus Deus, infert negationem illius indefinitae, homo factus est Deus: quoniam gratia materiae unum singulare in proposito aequiualeat omnibus singularibus: constat enim unum tantum hominem esse Deum. Et propterea sicut a negatione omnium singularium inferitur negatio indefinitae, ita in proposito a negatione unius singularis destruitur indefinita.

¶ Ad secundum dicitur, quod quia talia sunt subiecta, qualia permittuntur a praedicatis, & praedicatum integrum, scilicet factum esse

Lib. 2. c. 2. n. 6  
lōge a fine.

qa. 113.



factus est Deus: sed illa, qui factus est homo, est Deus, sicut ista, paries factus est albus, non conuertitur in istam, album factum est paries, sed in istam, quod factum est album, est paries.

Secundum dubium occurrens est: quia uidetur quod etiam factum sit, quod iste homo sit Deus: nam ly iste homo, stat pro supposito eterno, non quatenus est eternus, seu hypostasis diuinae naturae, sed quatenus est ex tempore hypostasis humanae naturae. Constat autem, quod factum est per gratiam diuinam, ut hypostasis diuinae naturae, esset hypostasis humanae naturae, & quod hypostasis humanae naturae, esset ipsa uerbi hypostasis. Et sic propositio est uera, & sensum proprium habet secundum personalem suppositionem.

Ad hoc dicitur, quod in hac ultima particula literae non est sermo de ueritate, sed de proprietate sensus. Et proprietate licet assignatus sensus obijciendo se uerum, non tamen est proprius dictae propositionis: quia ly homo, ex parte subiecti est personaliter ac determinate supponens, debet sumi pro illa hypostasi absolute: & non pro illa, ut abstrahit a se ipsa (ut obiectio sumit) quia subiecta tenentur materialiter: constat autem quod absolute sumpta hypostasis illa, saltem est quod factum sit illam esse Deum. Vbi tamen huiusmodi dicta inueniuntur, pie interpretanda sunt, nec extendenda.

Quod ad secundam tertius sensus ponit, quod hoc totum, factus est, ponitur pro copula uerbi: sic enim ly factus est, ponitur circa nomen ut subiectum fieri, non absolute, sed in ordine ad Deum, ut terminum factionis: ita quod sensus proprius est, quod homo effectus est Deus. Et in hoc sensu oppositae respondetur quaestio, quod propositio est falsa: & manifestatur, & probatur. Manifestatur quidem & ex supposita sententia fidei falsificante dictam propositionem, & ex contraria heresi Nestorianorum uenificante eandem. Ponendo enim ueram tantum in Christo hypostasis, cum illa sit genita Deus ab eterno, & supponatur per ly homo, non potest dici, quod factus est Deus. Ponendo autem cum haereticis duas in Christo hypostasis, optime uerificatur, quod homo factus est Deus, quia ille homo coniunctus est Deo, sicut contra. Deus factus est homo, id est coniunctus est illi homini secundum hos haereticos. Probatur autem sic. Esse Deum uerificatur de homine non ratione naturae, sed supposito, ergo fieri Deum, de supposito quoque uerificari debet, si propositio est uera: sed de supposito non potest uerificari fieri Deum. Probatur quia ab eterno est Deus, nec unquam coepit esse Deus, aut fieri Deus, aut quod factus sit Deus, ergo. Antecedens patet. Consequencia uero probatur: quia eiusdem est fieri & esse, si sit, cum fieri terminetur ad esse.

Aduerte circa haec, quod cum in omni factione, qua unum fit aliud, non solum concurrat terminus, sed subiectum seu quasi subiectum, & in hac factione, ut in litera dicitur, Deus significatur ut terminus, per hanc propositionem, Homo factus est Deus, restat ut homo significetur ut subiectum: & ideo, ut in litera dicitur, est falsa propositio ista, Homo factus est Deus. Et tamen si relatiue iudicetur ista factio, uerissimum est, quod Deus est terminus, & homo formaliter est subiectum: quia secundum rem mutatio ponitur in homine formaliter, & in Deo

non nisi ut in termino. Quo fit, ut ad rem spectando, deberet ista propositio, Homo factus est Deus, dici uera, & magis uera, quam illa, Deus factus est homo: quia in illa subiectum factionis ponitur subiectum, & terminus ponitur terminus: in ista autem, e contra: & tamen totum oppositum affirmatur: quia ista, Deus factus est homo, affirmatur & in Euangelio, Verbum caro factum est: & in symbolo, Et homo factus est: illa autem, Homo factus est Deus, communiter dicitur falsa.

Quorundam haec? Propter duo. Primum est, ut non fitas in factione relatiua, sed intelligas in hoc mysterio fieri illud, quo dicitur, Verbum caro factum est, & homo factus est, esse non fieri relatiuum: quia non caro, non homo factus esset Dei filius, sed ad carnem, ad hominem: & militarent multum argumenta alata. Sed fieri substantiale, non quale fieri, quo materia transmutatur in carnem, aut humanam naturam: sed quale est fieri, quo fingereur, Sortem fieri hominem. Nam sicut alio modo se habet esse inter Sortem & humanam naturam ex una parte, & inter materiam & humanam naturam ex altera parte, ita dissimiliter se habet fieri inter haec

(vt Glo. exponit) existens ex semine Dauid secundum carnem. Ac si diceret, filius Dei factus est habens carnem ex semine Dauid ad honorem Dei.

Ad secundum dicens, quod illud uerbum August. \* est intelligendum in illo sensu, secundum quod ex illa susceptione incarnationis factum est, ut homo esset Deus, & Deus esset homo. In quo sensu ambae locutiones sunt uerae, ut dictum est. Et similiter dicendum est ad tertium: nam deificari idem est, quod fieri Deum.

Ad quartum dicens, quod terminus in subiecto positus tenetur materialiter, id est pro supposito: positus uero in praedicatione, tenetur formaliter, id est pro natura significata. Et ideo cum dicitur, Homo factus est Deus, ipsum fieri, non attribuitur humanae naturae, sed supposito humanae naturae, quod est ab eterno Deus. Et ideo non conuenit ei fieri Deum. Cum autem dicitur, Deus factus est homo, factio intelligitur terminari ad ipsam humanam naturam. Et ideo proprie loquedo, haec est uera, Deus factus est homo: sed haec est falsa,

& illa: cum enim dicimus, Sortes est homo, non denotatur aliud esse praedicari, & aliud subiecti: sed cum dicitur, Materia est humana, aliud est esse essentiale denotatur materia, & aliud humanitas. Et ideo sic intermedians inter materiam & esse humanum, si sit substantiale quidem, sed mutationis: est ipsas materies: inter Sortem autem & humanam naturam non mediat fieri mutationis: sed aut nullum, aut sine mutatione. Et ad hoc fieri spectat fieri illud, quo uerbum caro factum est: sicut ad hunc essendi modum spectat esse illud, quo uerbum est homo, in primo modo dicendi per se, ut patet ex supra dictis.

Secundum est, quod cum his sit, quod interuenit in hoc mysterio mutatio relatiua, secundario tamen: ita quod cum de hoc mysterio loquendum est, dicitur, quod interueniunt hic duo, scilicet factio, & mutatio. Et quod factio quidem est substantialis, qua uerbum caro factum est: & locum subiecti tenet in hac factione substantiale uerbum: quia secundum rei ueritatem concurrat in hoc fieri uerbum, ut hypostasis, quae natura subijcitur, naturam substantificans; in natura subsistens. Et natura ipsa humana (de qua est sermo) tenet locum termini, quantum non tantum, ut dicitur. Mutatio autem est relatiua: & respectu huius naturae humanae tenet locum subiecti, uerbum autem locum termini: quia uerbum non refertur, nisi quia natura refertur ad uerbum. Et quoniam non de mutatione, sed de factione est sermo in istis propositionibus, ideo illa est simpliciter uera, Deus factus est homo: in eo siquidem de eo quod est, ut subiectum factionis, dicitur, quod factum est homo, quod constat esse uerissimum & propriissime dictum: ista uero, Homo factus est Deus, est simpliciter falsa: quoniam in ea enuntiat ut terminus factionis Deus, qui nec ratione naturae, nec ratione suppositi potest terminare factionem circa suppositum hominis ex significatione propositionis positam, cum dicitur, homo factus est Deus.

In responsione ad primum aduerte nouit, quod tota uis Tertia S. Thoma. K a argumenti

Positum se arg.

Incor. ac.

Dege.

Dege.

Dege.

Dege.

Dege.

Dege.

Dege.

Dege.

Dege.

Dege.

Dege.

Dege.

Dege.

Dege.

Dege.

Dege.

Dege.

Dege.

Dege.

Dege.

Dege.

Dege.

Dege.

Dege.

Dege.

Dege.



argumenti consistit in illo pronomine. Et: quasi dixerit Aposto-  
lus, de filio suo, quia factus est ei, hoc est Deo filius. &c. Et pro-  
pterea responsio consistit in hoc, quod ly Et, idem significat quod  
ad honorem eius: & constituitur sic, Qui factus est ad Dei hono-  
rem ex femine David secundum carnem.

In responsione ad  
secundum & tertium  
habes plura interpreta-  
tionem Græcorum  
in Gregorio, & La-  
norum in Augusti-  
no.

In responsione ad  
quartum uide in cal-  
ce responsionis, quod  
natura humana dicitur  
subiectum factionis,  
non solum ea  
ratione, quia est sub-  
iectum mutationis  
relatiue: sed quia sub-  
stantiale fieri in mys-  
terio incarnationis  
inuentum conuenit  
humanæ naturæ pas-  
sive: quoniam hoc  
fieri non est nisi uerbo  
uniri naturam hu-  
manam in unitatem  
hypostaticam, ubi  
constat uerbum per-  
sonare naturam, & na-  
turam personari in  
uerbo. Et licet uer-  
bum personare na-  
turam, non sit agere  
(cum non sit commu-  
ne toti Trinitati, cui  
omnis actio ad ex-  
tra communis est,  
sed soli uerbo con-  
ueniat) & consequen-  
ter naturam a uerbo  
personari, non sit pati:  
quia tamen hoc uer-  
bum, physice lo-  
quendo, non est nisi  
personatio humanæ  
naturæ in uerbo, ut  
nunc primo depen-  
dens a tota Trinitate,  
ut causa efficiente, &  
uerbum in ipsa per-  
sonatione concurat  
ut hypostasis, & natu-  
ra humana u. patiens  
ipsam factionem suæ  
personalitatis in uer-  
bo, tam uerbum quam  
natura humana potest  
significari ut subiectum  
factionis in hoc mysterio.  
Et propter  
ea in litera dicitur, quod  
dici potest Humanitas facta  
est Dei, non autem, quod  
homo factus est Deus.

Homo factus est Deus: sicut si  
Sortes cum prius fuerit homo,  
postea factus est albus, demon-  
strato Sorte, hæc est uera, Hic ho-  
mo hodie factus est albus: hæc  
tamen est falsa. Hoc album ho-  
die factum est homo. Si tamen  
ex parte subiecti poneretur ali-  
quod nomen significans naturam  
humanam in abstracto, postea  
hoc modo significari ut subie-  
ctum factionis, puta si dicatur,  
quod natura humana facta est fi-  
lij Dei.

ARTICULVS VIIII.

Utrum hæc sit uera, Christus est  
creatura.

DOCTRYNA sic proceditur.  
A Videtur quod hæc sit uera,  
Christus est creatura. Dicit enim  
Leo Papa. Noua & maudita con-  
uentio: Deus qui est & erat, sit  
creatura: sed illud potest tradi-  
cari de Christo, quod filius Dei  
factus est per incarnationem. ergo  
hæc est uera, Christus est  
creatura.

¶ 1. Præter. Proprietates utriusque  
naturæ, possunt prædicari de hy-  
postasi communi utriusque na-  
turæ quocumque nomine signi-  
ficetur, ut supra dictum est: sed  
proprietates humanæ naturæ est  
esse creaturam: sicut & proprie-  
tas diuinæ naturæ est esse creato-  
rem. ergo utrumque potest dici  
de Christo, scilicet quod sit crea-  
tura, & quod sit increatus &  
creator.

¶ 2. Præter. Principalior pars ho-  
minis est anima, quam corpus: sed  
Christus ratione corporis, quod  
de Virgine traxit, dicitur esse sim-  
pliciter natus de Virgine: ergo  
ratione animæ, quæ creata est a  
Deo, debet simpliciter dici, quod  
Christus sit creatura.

errorum contrarium fidei importantium: uel apparenter, dum  
inordinata uerba speciem hæresis præferunt: sicut etiam in  
alijs uitijs incurritur ex aliqua inordinatione: species mali, a qua  
qua uniuersaliter abstinendum esse iubet Apostolus.

¶ Nota secundo, quod quia questio ista est de nominibus, quæ di-  
uersimode a diuersis  
intelligi possunt: ideo  
sufficiens ratio abili-  
tandi aliqua locu-  
tionem est si ga appa-  
rentia: que uideatur  
finere hæreticis, eam  
si in ueritate non  
ueremus.

¶ Nota tertio, quod  
communicare cum hæ-  
reticis in uocabulis  
prohibetur est quo  
ad propria, non autem  
quod ad communia: nam  
in his que bene cum  
Ecclesia dicunt, nos  
non communicamus  
cum illis: sed ipsi com-  
municant nobiscum.  
Sed in his uocibus,  
quas contra Ecclesiam  
leuauit, uel ipse præ-  
cipit, communicare  
non debemus. Talis  
autem est uox ista,  
Christus est creatura.  
Vnde præterquam  
Arriani uocem hanc  
de Christo secundum  
id uerbum, quod est, &  
non secundum par-  
tem: eam secundum  
ueritatem non misit  
ratione patris, hoc est  
humanæ nature crea-  
tus sit. Et propterea  
in hac enuntiatione,  
Christus est creatura,  
u. pote hæreticis  
propria, contra Eccle-  
siam & uocem & uer-  
tatem, non est com-  
municandum cum  
Arrianis: & ideo est sim-  
pliciter neganda.

RESPON. Dicendum, quod  
sicut Hiero. dicit, ex uerbis in-  
ordinate prolatis incurritur hæ-  
resis. Vnde cum hæreticis nec no-  
mina debemus habere commu-  
nia, nec eorum errori fauere ui-  
deamur. Arriani autem hæreti-  
ci, Christum dixerunt esse crea-  
turam, & minore Patre, non  
solum ratione humanæ naturæ,  
sed etiam ratione diuinæ perso-  
næ. Et ideo non est absolute di-  
cendum, quod Christus sit crea-  
tura uel minor Patre, sed cum  
determinatione, scilicet secun-  
dum humanam naturam. Ea  
uero, de quibus suspicari non  
potest, quod diuinæ personæ  
conueniat secundum seipsam,  
possunt simpliciter dici de Chri-  
sto ratione humanæ naturæ,  
sicut simpliciter dicimus Chri-  
stum esse passum, mortuum  
& sepultum: sicut etiam in re-

tis sine determinatione aliqua, Pater maior me est. Si enim Chri-  
stus absolute & simpliciter dixit, Pater maior me est (quod est  
dicere, ego sum minor Patre) & idem est iudicium de ista &  
de illa, Christus est creatura. ut in litera dicitur, consequens est,  
ut dicere hæc, non sit communicare in uocabulis cum hæreti-  
cis: sed sectari euangelica uerba, destruendo tamen sensum  
hæreticorum: non enim prohibemur loqui & frequentare lo-  
cutiones sacræ Scripturæ, male expositæ ab hæreticis, alioquin  
oporteret nouum semper modum loquendi inuenire, quod est  
fatuum.

¶ Ad hoc dicitur, quod Saluator non dixit sine determina-  
tione, Pater maior me est: quoniam apposuit hanc locuti-  
onem, ut rationem præcedentis, de seipso secundum assump-  
tam naturam loquens: ait enim, Gauderetis utique quia  
uado ad Patrem: quia Pater maior me est: constat enim li-  
quido, quod secundum humanam naturam uadit ad Patrem:  
quia Pater maior est ipso proculdubio secundum illam natu-  
ram, secundum quam uadit ad Patrem: alioquin maioritas  
non esset ratio eundi ad Patrem. Ex contextu igitur literæ  
quo maioritas Patris ratio eundi ad Patrem ponitur, determi-  
natur maioritas ipsa Patris ad filium secundum humanam natu-  
ram: secundum quam uadit ad Patrem. non est ergo euange-  
lica, sed arriana uox, Christus est minor Patre, Christus est  
creatura.

¶ Secunda

In q. 26. ar.  
s. ad 1. Et r.  
q. 41. art. 3. c.  
& ad 4. & 1.  
di. 4. q. 7. art.  
s. ad 4. & di.  
q. 1. ar. 2. &  
di. 21. q. 1.  
art. 3. ad 2. &  
4. con. ca. 48.  
& u. i. q. 19.  
ar. 1. ad 1. &  
op. 3. ca. 227.  
& 1. Cor. 35.  
sect. 1.  
Art. 5. huius  
quest.

Super Questionis 66. Articulum octauum.

Titulus de propositione est, an enuntiatio ista, Christus est  
creatura, sit uera.

In corpore duæ sunt conclusiones. Prima est directe respon-  
sua questio. Non est absolute dicendum, Christus est creatura:  
sed cum determinatione scilicet secundum humanam naturam.  
probat, Cum hæreticis nec nomina debemus habere commu-  
nia: ergo cum Arrianis non debemus consentire in dicendo  
Christum creaturam. Antecedens probatur & ex Hieronymo:  
quia ex uerbis inordinate prolatis incurritur hæresis: & nec hæ-  
reticorum errori fauere uideamur. Consequentia probatur:  
quia Arriani dicebant Christum creaturam simpliciter: quia  
secundum utramque naturam erat creatura, quod est damnata  
hæresis.

¶ Nota hic notitiam quod ex uerbis inordinate prolatis incurritur  
hæresis, non formaliter, quæ exigit pertinaciam in uoluntate:  
sed uel materialiter, in significato uerborum inordinatorum,







¶ Occurrit deinde Durandus. concludens. distinguendum esse. & non simpliciter respondendum. an Christus incepit esse: quoniam utraque pars contradictionis est vera. ad diueria referendo. naturam scilicet vel suppositum.

¶ Ad primo obiecta ex Durando. dicitur quod non militat contra presentem literam. Concedimus siquidem omnia. quae obijciendo dicuntur in communi de subiecto stante materialiter. sciētes. quod aliud est conuenire supposito rōne suppositi. & aliud conuenire supposito. quacumque illud ratione conueniat. Vnde nec somniauit Auctor. quod quia subiectum tenetur materialiter. ideo oportet quicquid illi attribuitur. uere conuenire illi ratione suppositi: sed docuit quod oportet illud non repugnare supposito. ita quod fundatur processus literae super hoc. quod quia subiectum tenetur materialiter pro supposito ideo oportet attributum supposito non repugnare supposito. nec sufficit non repugnare naturae. seu formae. Per hoc enim excludit Auctor obiectionem dicentium. quod quia dicendo. iste homo incepit esse. non repugnat naturae humanae Christi. significatae per ly homo. consequens est. qd sit uera. Excluditur siquidem. quia oportet quod incipere esse non repugnet supposito importato per ly iste homo: quia ly homo. ex parte subiecti stat pro habente naturam hypostaticam: significat enim illum habentem naturam humanam: constat enim qd iste habens humanitatem est suppositum. Et quia in Christo non est aliud suppositum nisi aeternum. cui repugnat incipere esse. ideo propositio concluditur falsa.

¶ Ad obiecta deinde contra eundem processum ex Scoto dicitur. quod processus non peccat ex praetermissa distinctione inter suppositum diuinum secundum se. & ut suppositum humane naturae: quia illa distinctio superflua est in proposito: quoniam quaestio non est de propositione aliqua. in qua subiectum est suppositum diuinum secundum se: non enim uertitur hic in dubium. An uerbum seu filius Dei incepit esse. praesupponimus enim suppositum diuinum aeternum esse. Sed quaestio est de propositione. in qua subijciuntur suppositum aeternum habens humanam naturam. ut est ista. Iste homo. demonstrato Christo. incepit esse: & similiter ista. Christus incepit esse. Et propterea non oportuit distinguere. sed infra terminos quaestio stando procedere. Et sic factum est in litera procedente ex eo. quod si de hoc homine negatur fuisse. negatur fuisse de supposito aeterno: quia negatio totum destruit significatum per hunc hominem. & non solum rationem. qua est homo: ista siquidem propositio. iste homo demonstrato Christo incepit esse. claudit in se duas propositiones: alteram affirmatiuam. iste homo quandoque fuit: alteram negatiuam. & iste homo immediate ante illud non fuit. Haec autem negatiua est de secundo adiacente. & negat pro tempore praecedente ab isto homine esse. Negans autem hunc hominem esse. non negat directe hunc esse hominem. ut Scotus & aduersarij exponunt. ut patet. ergo negat totum. scilicet hunc hominem esse. Et cum hic homo ex parte subiecti principaliter importet ly hunc (quia subiecta materialiter tenentur) consequens est. quod principaliter negatur esse de supposito demonstrato per ly hic. ac per hoc propositio est simpliciter falsa.

¶ art. 7. huius q. ad 4.

Primo quidem. quia haec locutio est simpliciter falsa. secundum sententiam catholicae fidei. quae ponimus in Christo unum suppositum & unam hypostasim. sicut & unam personam. Secundum hoc enim oportet. quod in hoc quod dicitur. iste homo. demonstrato Christo. designetur suppositum aeternum. cuius aeternitati repugnat incipere esse. Vnde haec est falsa. hic homo incepit esse. Nec obstat quod incipere esse conuenit humanae naturae. quae significatur per hoc nomen homo. quia terminus in subiecto positus non tenetur formaliter pro natura. sed magis materialiter pro supposito. ut supra dictum est. ¶ Secundo. quia etiam si esset uera. non tamen esset ea utendum absque determinatione. ad euitandum haeresim Arrii: quia sicut personae filij Dei attribuit. quod esset creatura. & quod esset minor Patre. ita attribuit ei quod esse incepit. dicens. quod erat. quando non erat.

¶ Ad primum ergo dicendum. quod auctoritas illa est intelligenda cum determinatione. ut scilicet dicamus. quod homo

¶ Ad obiecta secundo loco Durandi & Scoti. sciro quod esse. quando est secundum a hanc. dicitur importare esse simpliciter. non ut esse simpliciter uocatur esse substantiae (ut patet ex eo. qd de accidentibus formatur propositio de secundo adiacente. ut albedo est. & hinc ruit fabrica Scotica) sed ut esse simpliciter significat esse sine additione. seu determinatione aliqua. iuxta illud secundi Topicorum. Simpliciter dico. quod nullo addito dico. Et hinc fit. ut siue in Christo fit unum. siue plura esse. nihil referat ad quaestionem habere de propositione. non de re. Et similiter siue esse hominem ponat esse substantiae in Christo. siue non. nihil ad propositum. de propositionis ueritate querens. Dicendo igitur. iste homo incepit esse. quia claudit in se istam negatiuam de secundo adiacente. iste homo non fuit. & ly non fuit. tollit esse absque determinatione quacumque. consequens euidenter est. quod significat subiectum non fuisse. & non significat non fuisse substantiam. aut hominem. aut secundum primum. aut secundum primum esse. Et ruit tam obiectio Durandi super duo esse fin data. quam propositio Scoti super esse simpliciter. hoc est substantiae fundata: uerque enim oportet quod determinet ly non fuit. ad aliquid esse saltem substantiae: propositio autem ipsa negat fuisse. absque determinatione ad esse substantiae. uel accidentis. primi. uel secundi. simpliciter. uel secundum quid: & ideo ex uirtute sermonis propositio est simpliciter falsa. ut Auctor optime in littera inquit.

¶ Ad rationem ergo Scoti dicitur. quod licet esse substantiae sit esse simpliciter. ut distinguitur contra esse accidentale: non tamen est esse simpliciter. ut distinguitur contra esse determinationem: esse autem secundum adiacens est esse simpliciter. ut distinguitur contra esse determinationem: cum enim dicimus. A est. uel non est. non dico esse substantiale. aut accidentale. sed esse absque determinatione substantialitatis. aut accidentalitatis. &c.

¶ Ad primum fomentum. quia quod generatur. incipit esse. dicitur. qd hoc est uerum communiter: sed non est uerum. quando quod generatur. suppositaliter praestit. ut accidit in proposito. ¶ Ad secundum. negatur consequentia. Et ad probationem dicitur. qd maior est uera de toto. ut totum est categorematice. & similiter de composito. seu coniuncto. Et similiter de nomine per se primo significante totum. seu compositum. aut coniunctum categorematice. & supponens per se primo pro illo. ut si as incipit esse sphaericum. sequitur. ergo sphaera aenea incipit esse: quia & significat & supponit per se primo pro toto. id est sphaera aenea. Secus autem est de termino importante quidem totum. sed principaliter alteram partem. & supponens pro illa. connotando tantum reliquam: tunc enim quauis praecedens pars incipiat esse altera. non infertur tamen quod nomen supponens pro prima parte. & connotando tantum in suppositione alteram. incipiat esse. quia denotaretur per hoc. quod ipsa prima pars. pro qua supponit. inciperet esse. Sic autem est in proposito: quoniam ram ly Christus. quam iste homo. licet importet totum. scilicet. suppositum & naturam humanam: supponit tamen pro supposito. & in supponendo ex parte subiecti connotat tantum naturam humanam: quia subiecta tenentur materialiter.

Et



Et propterea quibus iste incipit esse ho. non tñ sequitur. ergo iste ho incipit esse: quia denotaret q persona illa inceperit esse.

ARTICVLVS X.

Utrum hæc sit vera, Christus, secundum quod homo, est creatura.

AD DECIMUM sic pceditur. Videtur, quod hæc sit falsa, Christus, secundum quod homo, est creatura, vel inceperit esse.

Nihil enim in Christo est creatum nisi humana natura: sed hæc est falsa, Christus, secundum quod homo, est humana natura.

¶ 2 Præterea. Prædicatum magis prædicatur de termino in reduplicacione posito, quam de ipso subiecto propositionis, sicut si dicam, corpus, secundum quod coloratum, est uisibile, sequitur quod coloratum sit uisibile: sed hæc non est absolute (sicut dictu est) concedenda, homo Christ? est creatura. ergo neq; hæc, Christus, secundum quod homo, est creatura.

¶ 3 Præter. Quicquid prædicatur de quocumq; homine, secundum quod homo, prædicatur de eo p se, & simpliciter: idem enim est p se, & secundum quod ipsum, ut dicitur, Meta. sed hæc est falsa,

A ut patet: sed tenetur specificatiue, quoniam specificat eam partem seu conditionem, qua in sunt hæc: sicut cum dicitur, æthiops, secundum quod habet dentes, est albus. Unde & in proposito licet possit teneri re duplicatiue (quia esse hominem, est per se ratio, quod sit creatura) a sanctis tamen assumptu uideur principaliter, ut tenetur specificatiue, ut denotetur quod esse creaturam, non conuenit Christo secundum suppositum, sed secundum naturam assumptam, & similiter incipere esse. Verum inter has duas, ex prædictis patet differentia, quod illa reprobata est, ut male sonans, ista, ut falsa: ita quod dicimus istam esse falsam, Christus inceperit esse: istam autem veram, Christus, in quantum homo, inceperit esse.

SED CONTRA, Omne quod est, uel est creator uel creatura: sed hæc est falsa, Christus secundum quod homo, est creator. ergo hæc est uera, Christus secundum q homo, est creatura.

RESPON. Dicendum: quod cum dicitur, Christus, secundum quod homo, hoc nomen homo, potest resumi in reduplicacione, uel ratione suppositi, uel ratione naturæ. Si quidem resumatur ratione suppositi, cum suppositum humanæ naturæ in Christo, sit æternum, & increatum, hæc erit falsa, Christus, secundum quod homo, est creatura. Si uero resumatur ratione humanæ naturæ, sic est uera: quia rone humanæ naturæ, siue secundum humanam naturam, conuenit sibi esse creatura, ut supra dictu est. Scendum tamẽ, q nomẽ sic resumptum in reduplicacione, magis pprie tenetur pro natura, quã pro supposito: resumitur. n. in ui prædicati, qd tenetur formaliter: idem enim est dictu, Christus secundum q

positionem, quæ sine reduplicacione fuit falsa. Si igitur ista est falsa, Christus inceperit esse; ista non est uera, Christus, in quantum homo, inceperit esse, & hoc loquendo de reduplicacione propria. Et adde, quod loquendo de ipsa specificatiue, quamuis sit uera, est tamen impropria: quoniam deberet specificatio se tenere ex parte prædicati, puta, Christus inceperit esse secundum hominem: sicut non est propria illa, æthiops, secundum quod habet dentes, est albus: sed ista, æthiops est albus secundum dentes. Et hæc sint allata quo ad illam propositionem, Christus, in quantum homo, inceperit esse: quia apud nos ista est uera, & sua præiacens falsa, quamuis Scotus subleuat de illa, Christus, in quantum homo, est creatura: quia ipse tenet illius præiacentem esse falsam.

AD HÆC dicitur, sustinendo etiam hanc esse ueram & proprie duplicatiuam, Christus secundum quod homo, inceperit esse: ita tamen quod non fiat difficultas circa inceptions essendi: an per se conueniat homini, an solum de facto: quia non est ab æterno, quoniam ad propositum non refert. Et propterea, supposito quod per se conueniat naturæ humanæ incipere esse sicut per se conuenit ei esse creaturam, dicitur quod maior Scoti est uera: sed minor tamen, scilicet, sed nulla reduplicacio tollit illam repugnantiam, est falsa. Et ad illius probationem expressam, quia scilicet reduplicacio non minuit extremum, si proprie loquimur de conditione diminuenta, conceditur totum quod assumitur. Sed negatur sequela, quoniam conditio diminuens tollit terminum, quem diminuit: sicut homo in potentia non est homo, & homo mortuus, non est homo: constat enim quod reduplicacio extremi non tollit illud. Sed si latiori uocabulo sumitur minuire, prout utens aliquo unius, & non utens aliquo eiuẽdem, minuit illud (pro quanto non totaliter, sed secundum totum, sed secundum

Tertia S. Thomæ. K aliquid

dist. 4. q. 1. per est Parisijs, & cum appellatur esse ad apostolicam sedem, reprobata dicitur sub Alexandro sexto. Secundo in litera probatur conclusio proposita, scilicet, non est dicendum, quod iste homo inceperit esse: quia dato, quod esset uera, non esset ad uitandum, ad euitandam hæresim Arii, attribuentis Christo non solũ, quod est creatura, & minor parte: sed et quod inceperit esse, dicitur, quod erat, quando non erat: ut patet in Nycena synodo. Et est sensus, Erat duratio, in qua non erat Christus: quia non est ab æterno. Contra Apostolum dicentẽ, scilicet Christus heri & hodie, ipse & in secula, & Ioannem dicentem in principio erat uerbum.

art. 2. huius q.

Super Questionis sextadecima Articulum decimum.

Titulus clarus, ut sonat. In corpore articuli duo sunt. Primo dicitur, quid potest dici distinguendo, hoc est quod utraque pars sustineri potest cum distinctione: quia ly homo, potest stare uel pro natura, uel pro supposito. Secundo, in quam partem sit potius declinandum. Et duo dicuntur. Primum, circa propositam propositionem. Christus, secundum quod homo, est creatura, vel inceperit esse, & dicitur quod in partem affirmatiuam declinandum est, quia ly homo, tenetur formaliter, quia habet uim prædicati. Secundum, circa alteram propositionem, scilicet, Christus, secundum quod homo, est creatura, aut inceperit esse. Et dicitur, quod in partem negatiuam declinandum est: quia ly hic, trahit hominem ad suppositum. Hoc in loco aduerte, quod quia ista propositio, Christus est creatura, non est reprobata, quia omnino falsa, sed quia Arianos sonans, ideo cum de ista modo est questio, Christus secundum quod homo, est creatura, minor questio est, & nulla de falsitate sed de ueritate. Et ista quidem uti licet, illa non: quia in illa cum Arrio communicarem, in ista non. Verum aduerte, quod cum de Christo sermo facer loquitur, & distinguit ea, quæ conueniunt illi ratione naturæ assumptæ, semper uerit ly in quantum aut ly secundum quod, sumptum specificatiue: dicimus enim quod Christus, secundum quod homo, est crucifixus, sepultus, descendit ad inferos, prædicauit, ascendit in templum, circumcisus est, &c. Constat namque, quod in his & similibus ly in quantum, non tenetur re duplicatiue, quoniam natura humana non est per se ratio talium, sed multa per accidens in sunt,



aliquid eius illo vultur sic concedimus quod reduplicatio minuit quandoque, quia reduplicat terminum ratione naturae seu formae, & non ratione suppositi. Et propterea tollit repugnantiam inuentam in praecedente propositione inter extrema sine reduplicacione propter suppositum: sic enim est in proposito. Na ista, Christus incepit esse, est falsa ex repugnantia extremorum: quia incipere esse repugnat supposito per ly Christus in subiecto, vt praedictum fuit: sed cum aliquid tantum Christi reduplicatur, scilicet natura humana, ut contingit in ista, Christus, in quantum homo, incepit esse, repugnantia tollitur, hoc est incipere esse, non significatur conuenire supposito absolute, sed ratione naturae humanae, ratione cuius in ueritate conuenit illi supposito incipere esse. Et propterea ista reduplicatio dicitur uera, & illa falsa. Nec ex hoc quod reduplicatio est determinatio ad extremum, sequitur quod non minuat praedicto modo, quomodo constat, quod potest esse determinatio unius extremi secundum suum formale ad alterum, & non secundum suum materiale, ut contingit in proposito. Ad id uero quod subditur, quod specificatiue sumendo ly in quantum, propositio est uera, sed impropria, dicitur, & quod est uera & propria: quoniam specificatiue terminum esse rationem inhaerentiae praedicari ad subiectum, & propterea specificatiue potest esse uera in materia contingenti, ut est ista. Sortes, in quantum capillus, est crispus: & ens, in quantum ens, est subiectum metaphysica: sed denotat illud, secundum quod, seu mediante quo praedicatum inest subiecto, siue per se, siue per accidens per

In corp. art.

q. di. 10 q. 1  
art. 1. q. 1. &  
q. 2. c.

homo, ac si diceretur, Christus secundum quod est homo. Et ideo haec magis est concedenda quam neganda. Christus, secundum quod homo, est creatura. Si tamen adderetur aliquid, per quod traheretur ad suppositum, esset propositio magis neganda, quam concedenda: puta si diceretur, Christus, secundum quod hic homo, est creatura.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod licet Christus non sit humana natura, est tamen habens humanam naturam. Nomen autem creaturae, natum est praedicari non solum de abstractis, sed etiam de concretis: dicimus enim quod humanitas est creatura, & quod homo est creatura.

AD SECUNDUM dicendum, quod ly homo, secundum quod ponitur in subiecto, magis respicit suppositum: secundum autem quod ponitur in reduplicacione, magis respicit naturam, ut dictum est. Et quia natura est creatura, suppositum uero increatum, ideo licet non concedatur ista simpliciter, Homo Christus est creatura: conceditur tamen ista, Christus secundum quod homo, est creatura.

AD TERTIUM dicendum, quod cuilibet homini, qui est suppositus solius naturae humanae, competit quod non habeat esse, nisi secundum humanam naturam: & ideo de quolibet tali supposito sequitur, si secundum quod homo est creatura, quod sit creatura simpliciter: sed Christus non solum est suppositum humanae naturae, sed etiam diuinae, secundum quam habet esse increatum: & ideo non sequitur, si secundum quod homo, est creatura, quod sit simpliciter creatura.

ARTICVLVS XI.

Utrum haec sit uera, Christus secundum quod homo, est Deus.

AD VNDECIMUM sic proceditur. Videtur quod Christus, secundum quod homo, sit Deus. Christus enim est Deus per gratiam unionis: sed Christus, secundum quod homo, habet gratiam unionis, ergo Christus, secundum quod homo, est Deus.

¶ 2. Praet. Dimittere peccata, est proprium Dei, secundum illud Isa. 43. Ego sum ipse, qui deleo iniquitates tuas propter me: sed

Christus, secundum quod homo, dimittit peccata: secundum illud Matth. 9. Vi autem sciatis, quia filius hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata, &c. ergo Christus secundum quod homo, est Deus.

¶ 3. Praet. Christus non est homo communis, sed est homo iste particularis sed Christus, secundum quod est iste homo, est Deus: quia in isto homine designatur suppositum aeternum, quod naturaliter est Deus, ergo Christus, secundum quod homo, est Deus.

SED CONTRA, Illud, quod conuenit Christo, secundum quod homo, conuenit cuilibet homini. Si ergo Christus, secundum quod homo, est Deus, sequitur quod omnis homo sit Deus: quod patet esse falsum.

RESPON. Dicendum, quod iste terminus, homo, in reduplicacione positus, potest dupliciter accipi. Vno modo, quantum ad naturam, & sic non est uerum, quod Christus, secundum quod homo, sit Deus: quia humana natura est distincta a diuina secundum differentiam naturae. Alio modo, potest accipi ratione suppositi, & sic cum suppositum naturae humanae in Christo, sit persona filij Dei, cui per se conuenit esse Deum, uerum est quod Christus, secundum quod homo, sit Deus: quia tamen terminus in reduplicacione positus, magis proprie tenetur pro natura, quam pro supposito (vt supra dictum est. \*) ideo magis est ista neganda, Christus, secundum quod homo, est Deus, quam sit affirmanda.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod non secundum idem conuenit alicui moueri ad aliquid, & esse illud: nam moueri conuenit alicui ratione materiae uel subiecti, esse autem in actu, ratione formae. Et similiter non secundum idem conuenit Christo ordinari ad hoc, quod sit Deus per gratiam unionis, & esse Deum: sed primum conuenit sibi secundum humanam naturam: secundum uero, secundum diuinam. Et ideo haec est uera, Christus secundum quod homo, habet gratiam unionis: non tamen ista, Christus secundum quod homo, est Deus.

AD SECUNDUM dicendum, quod filius hominis habet in terra potestatem dimittendi peccata, non uirtute humanae naturae, sed uirtute

dicatum infra: siue subiecto, siue conditioni specificatae. Signum autem, quod huiusmodi enuntiationes sunt non solum uerae, sed propriae, defert freques usus eorum, cum de his que conueniunt Christo, dicitur ac caute loquimur, dicentes Christum, secundum quod erat homo, passum, natum, sepulchrum, resurrexisset: cum his tamen omnibus, quia in litera comparatiue dicitur, magis concedendum, quam negandum, uel conueniolo, disce declinare quidem in alteram partem, sed non pertinaciter concedere. ¶ In responsione ad tertium uide nouitate, quod sustinendo propositionem reduplicatam proprie esse, respondet Auctor ad maiorem distinguendo illam, quod uerum est praedicari de quocumque homine, qui solummodo est suppositum humanae naturae: secus autem est de illo homine, qui est suppositum diuinae prius, & post humanae naturae.

¶ Super Quaestio. 16. Art. undecimum.

Titulus ut sonat, clarus.

¶ In corpore duo primo distinguendo, utramque partem dicit posse teneri: quia terminus reduplicatus potest uel ratione naturae, uel suppositi reduplicari. Secundo docet, quod in parte negatiuae declinandum est: quia magis tenet formaliter terminus reduplicatus. Et omnia clara sunt ex praecedentibus.

¶ In responsione ad tertium, percipere responsionem consistit re in hoc, quod licet secundum rem Christus non sit homo communis, sed iste, in propositione tamen illa, Christus, secundum quod homo est &c. ly homo, non trahitur ex reduplicacionis nota ad suppositum, ad quod trahitur ex pronomine. Et ideo ista conceditur, Christus, secundum quod iste homo, est Deus, & non illa, Christus,

Homi. 3. Math. 9. q. 1. c.

q. di. 10 q. 1. art. 1. q. 1. c.

\* art. in corp. ad 1.

Aliq. a pri. pag.

q. 2. c. art. 1. q. 1. c.



Christus, secundum quod homo est Deus.

Super Questionis sextadecima Articuli duodecimi.

In corpore articuli cum dicitur...

In corpore articuli cum dicitur... ne respon seur tripli conclusioni...

Conclusio secunda iuxta secundum membrum...

Conclusio tertia iuxta tertium membrum...

Aliquantula prima...

Ar. 10. huius...

Ar. 10. huius...

Ar. 10. huius...

Ar. 10. huius...

Ar. 10. huius...

Ar. 10. huius...

Ar. 10. huius...

Ar. 10. huius...

naturae divinae: in qua quidem natura consistit potestas dimittendi peccata per auctoritatem...

AD TERTIUM dicendum, quod cum dicitur, iste homo, pronomen demonstrativum...

ARTICVLVS XII.

Virum haec sit vera, Christus secundum quod homo, est hypostasis, vel persona.

AD DVODECIMVM sic proceditur. Videtur quod Christus secundum quod homo, sit persona...

¶ 2 Praet. Christus secundum quod homo, est substantia rationalis naturae...

¶ 3 Praet. Christus, secundum quod homo, est res humanae naturae...

SED CONTRA, Christus secundum quod homo, non est persona aeterna...

RESPON. Dicendum, quod sicut supra dictum est, iste terminus homo...

A persona filij Dei. Si autem accipiatur ratione naturae, sic potest intelligi dupliciter...

AD PRIMVM ergo dicendum, quod omni homini conuenit esse personam...

AD SECVNDVM dicendum, quod substantia indiuidua, quae ponitur in definitione personae...

AD TERTIVM dicendum, quod sicut persona significat quid completum...

QVAESTIO XVII.

De pertinentibus ad unitatem in Christo quantum ad esse, in duos articulos diuisa.



DEINDE considerandum est de his, quae pertinent ad unitatem in Christo in communi...

Considerandum est ergo primo de unitate Christi quantum ad esse...

Circa primum quaeruntur duo.

¶ Primo, Vtrum Christus sit vnus vel duo.

¶ Secundo, Vtrum in Christo sit tantum vnus esse.

D. 1214.

In corp. art.

D. 728. & 729.

D. 1212.

Super Questionis decimasextime Articuli primum.

In titulo siue oculos metis in neutrum genus...

Quaest. 9.

Quaest. 35.

mutua